

Joel Sippola

JÄÄKIEKKOANALYYTIKKO VAI URHEILUN MONIOSAAJA?

Lajituntemuksen merkitys urheilutoimittajan työssä nyt ja tulevaisuudessa

JÄÄKIEKKOANALYYTIKKO VAI URHEILUN MONIOSAAJA?

Lajituntemuksen merkitys urheilutoimittajan työssä nyt ja tulevaisuudessa

Joel Sippola
Opinnäytetyö
Syksy 2020
Viestinnän tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Viestinnän tutkinto-ohjelma, Journalismin suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Joel Sippola

Opinnäytetyön nimi: Jääkiekkoanalytiikko vai urheilun moniosaaja? Lajituntemuksen merkitys urheilutoimittajan työssä nyt ja tulevaisuudessa

Työn ohjaaja: Teemu Palokangas

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2020

Sivumäärä: 60 + 3

Tässä tutkielmassa selvitin, mikä on lajituntemuksen merkitys urheilutoimittajan työssä nyt ja tulevaisuudessa. Urheilutoimittajan työtä on tutkittu paljon siitä näkökulmasta, miten työ on muuttunut, mutta vähemmälle huomiolle on jäänyt se, mikä on urheilutoimittajan suhde urheilulajeihin. Koska urheilutoimittaja on työssään paljon tekemisissä erilaisten urheilulajien kanssa, aihetta on syytä tarkastella tarkemmin. Minua kiinnostaa tietää, mitä urheilutoimittajat ajattelevat lajituntemuksen roolista urheilutoimittajan ammatissa. Yritän erityisesti paneutua siihen, koetaanko tärkeämmäksi erikoistua yhteen lajiin vai olisiko parempi hallita mahdollisimman monta lajia hyvin.

Käytän tutkimusmenetelmänä teemahaastattelua. Valitsin haastateltaviksi neljä nuoren polven urheilutoimittajaa. Teemahaastattelussa keskitytään muun muassa urheilutoimittajan erikoistumiseen, urheilutoimittajan monipuoliseen lajituntemukseen sekä urheilutoimittajan urheilun seuraamiseen.

Selvitän tämän opinnäytetyön tietoperustassa, mitä urheilujournalismi on, miten siihen on suhtauduttu ja millä tavoin se on muuttunut. Lisäksi opinnäytetyössäni perehdyn siihen, mitä journalismissa tarkoitetaan asiantuntemuksella sekä erikoistumisella. Journalismin ohella syvennyn urheilutoimittajan asiantuntemukseen ja erikoistumiseen.

Tulosten perusteella keskeinen johtopäätös oli se, että urheilutoimittajat pitävät laaja-alaista urheiluymmärrystä erittäin suuressa arvossa. Vastausten pohjalta voi todeta, että monipuolinen urheilutuntemus koettiin tärkeämmäksi kuin erikoistumista pelkästään yhteen lajiin. Toisaalta myös vahvaa erikoisosaamista pidettiin isona voimavarana. Silti monipuolisen urheilutuntemuksen nähtiin avaavan paremmin ovia työelämään.

Tutkimusta voisi laajentaa haastattelemalla urheilutoimittajia, jotka työskentelevät jääkiekkosivusto Jatkoajalla tai muilla urheiluun erikoistuneilla verkkosivuilla.

Asiasanat: erikoistuminen, journalismi, lajituntemus, urheilujournalismi, urheilutoimittaja, urheilu

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Communication, Option of Journalism

Author: Joel Sippola

Title of thesis: An ice hockey expert or a sports multi-tasker? What kind of knowledge in sports does a sportswriter need in his work?

Supervisor: Teemu Palokangas

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2020 Number of pages: 60 + 3

In this thesis I researched what kind of knowledge of does a sports journalist need in his work now and in the future. In this thesis I define that knowledge of sports and understanding the disciplines in sports. There have been many studies about how sports journalist's work has changed, but there have not been any studies about sportswriters relation to disciplines. It is important to know about different sports. I am interested in finding out of what sportswriters think about how important it is to understand different sports. Especially I want to hear which is more important: concentrating on one or a few sport or knowing something about everything.

In this thesis I use a theme interview. I chose four young sports journalists. In this interview I for example concentrate on what the journalist are specialized in and how much sports journalists should watch sports.

The basics of the thesis lies on trying to find out is what sports journalism is, what people think about it and how it has changed. Furthermore, I try to find out what specializing and expertise mean in journalism. I research what sports journalist's field of expertise are.

The results showed that sportswriters respect extensive knowledge of sports. It can be stated that the main point is that diversity is more important than devotion to certain sports. If you know many kinds of sports, it gives you better chances to get work.

In the future I would like to interview some sportswriters who for example write to Finnish ice hockey website *Jatkoaika*. I could ask what they think about the knowledge of sports.

Keywords: specialization, journalism, knowledge of sports, sports journalism, sportswriter, sports

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	URHEILUJOURNALISMI, MITÄ SE ON?	8
2.1	Saavutusten hehkuttamista sekä urheilijoiden vertailua	8
2.2	Perinteisyyttä ja kaavamaisuutta	9
2.3	Pinnallista ja subjektiivista	11
2.4	Urheilujournalismiin kohdistuva kritiikki	12
2.5	Urheilujournalismi koronakriisin aikana	14
2.6	Urheilujournalismin muutos	15
2.6.1	Mainostulojen vähentyminen vaikuttaa urheilujournalismiin	15
2.6.2	Urheilutoimittaja monimediatoimittajana	16
2.6.3	Urheilun mediakenttä on laajentunut	17
2.6.4	Urheilusisältö on muuttunut monipuolisemmaksi	18
2.7	Urheilujournalismi ja erikoistuminen	20
2.7.1	Yhteen urheilulajiin erikoistuminen on hankalaa	21
2.7.2	Urheilutoimittajan asiantuntemus on lajituntemusta	22
2.7.3	Lajituntemus ei aina välttämätöntä	23
3	TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTOT	25
3.1	Tutkimusmenetelmänä teemahaastattelu	25
3.2	Haastateltavien valinta	25
3.3	Haastateltavien esittelyt	26
3.3.1	Juuso Taipale, Iltalehti	26
3.3.2	Lauri Lehtinen, Aamulehti	26
3.3.3	Annastiina Lehtonen, Ilta-Sanomat	27
3.3.4	Timo Riihentupa, Urheilulehti	28
3.4	Haastattelujen toteutuksesta	28
4	TULOKSET	29
4.1	Lajituntemuksella voi rikastaa urheilujuttua	29
4.2	Työnkuvalla on vaikutusta lajituntemuksen hyödyntämiseen	31
4.3	Laaja-alainen urheilutuntemus on erikoistumista tärkeämpää	32
4.3.1	Intohimo ja kontaktit tekevät urheilutoimittajasta asiantuntijan	34
4.3.2	Uteliaisuus ja lukeminen ylläpitävät lajituntemusta	35

4.4	Laaja-alainen urheilutuntemus takaa paremmat mahdollisuudet työelämään	36
4.4.1	Urheilutoimittajan kannattaa kysyä tyhmiä	38
4.4.2	Urheilun seuraaminen vaatii aikaa etenkin lajitoimittajalta	40
4.5	Jääkiekko jyrää, vanhemmat urheilutoimittajat monipuolisempia perinnelajeissa	41
4.5.1	Urheilukäsitys laajenee viimeistään maakuntalehdessä	43
4.5.2	Urheilun verkkojulkaisut ovat erinomaisia paikkoja käytännön opetteluun .	45
4.5.3	Perinnelajeissa, jalkapallossa sekä e-urheilussa iskunpaikkoja	46
4.6	Urheilutoimittaja tarvitsee lajiosaamista, perspektiiviä sekä kriittistä asennetta	48
4.7	Tarinallisuus ja uudenlaiset peliraportit ovat uudistaneet urheilujournalismia	50
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	52
5.1	Urheilukäsitys laajenee maakuntalehtien urheiluosastoilla	53
5.2	Urheilutoimittajia tarvitaan jatkossakin	54
6	POHDINTA	55
	LÄHTEET	57
	AINEISTOT	61

1 JOHDANTO

Tässä tutkielmassa tutkin, mikä on lajituntemuksen merkitys urheilutoimittajan työssä nyt ja tulevaisuudessa. Lajituntemuksella tarkoitan tässä yhteydessä ymmärrystä urheilulajeista. Yritän selvittää erityisesti sitä, koetaanko suomalaisessa urheilujournalismissa tärkeäksi, että urheilutoimittajalla on lajituntemusta yhdestä tai useammasta lajista. Toisaalta tärkeämmäksi seikaksi voi nousta jokin muu asia, muun muassa persoonallinen kirjoitustyyli, nopeus tai eri julkaisukanavien hallinta.

Valitsin aiheen muutamasta eri syystä. Ensinnäkin journalismin opiskelijana sekä nuorena urheilutoimittajana olen jo useamman vuoden seurannut keskustelua suomalaisesta urheilujournalismista. Muun journalismin tavoin urheilutoimittajan ammattia on puitu siitä näkökulmasta, mihin suuntaan se on menossa journalismin ja media-alan koko ajan kehittyessä. Sanomalehden lisäksi on hyvä hallita verkkokirjoittaminen sekä taittaminen. Kaiken lisäksi kuvaan on tullut mukaan muun muassa videohaastattelut ja podcastit. Lisäksi itse olen viimeisten vuosien aikana kuullut paljon sitä, ettei urheilutoimittajalle olisi pahitteeksi hallita uutistoimittajan työ. Mitä olen yleistä keskustelua seurannut, urheilujournalismista puhuttaessa hyvin vähälle huomiolle ovat jääneet itse urheilulajit. Urheilulajit ovat olennainen osa urheilutoimittajan työtä, joten laaja-alaista urheilun ymmärtämistä ei sovi vähätellä.

Kerron tämän työn tietoperustassa sen, mitä on urheilujournalismi, millaisia käsityksiä siihen on liittynyt ja miten suomalainen urheilujournalismi on muuttunut. Lisäksi perehdyn siihen, mitä journalismissa tarkoitetaan asiantuntemuksella sekä erikoistumisella. Viimeksi mainittu johdattelee lähemmäs laajennetun tutkielman varsinaista näkökulmaa eli lajituntemuksen roolia urheilutoimittajan työssä. Varsinaista aineistoa varten toteutin teemahaastattelun. Valitsin haastateltaviksi neljä niin sanottua nuoren polven urheilutoimittajaa. Teemahaastattelun toteuttamistavasta kerron tarkemmin luvussa 3.

2 URHEILUJOURNALISMI, MITÄ SE ON?

Urheilujournalismi on omanlainen journalismin alalajinsa, johon kuuluu olennaisesti kilpailuista, tuloksista ja saavutuksista raportoiminen. Toisaalta urheilujournalismiin liittyy samoja lainalaisuuksia kuin muuhunkin journalismiin. Urheilujournalismia on kritisoitu kaavamaisuudesta, mutta etenkin viime vuosina se on muuttunut uudenlaiseen suuntaan. Ennen kaikkea se on erikoisjournalismia, jonka sisälläkin voi erikoistua.

2.1 Saavutusten hehkuttamista sekä urheilijoiden vertailua

Urheilujournalismiin liittyy usein tietynlaisia ennakkokäsityksiä, jotka tulevat etenkin alan ulkopuolelta. Yhdeksi urheilujournalismin ominaispiirteeksi mielletään tulosten, saavutusten tai erilaisten tilastojen lateleminen. Esimerkiksi Kalle Virtapohja nostaa esiin sen, kuinka olennainen osa urheilujournalismia on uutisointi uusista ennätyksistä, tuloksista ja erilaisista tilastoista (Virtapohja 1998, 59). Nykyään tämä tulee esiin jääkiekkoliiga NHL:ää käsiteltäessä, kun suomalaisessa mediassa hehkutetaan Sebastian Ahon, Patrik Laineen tai Mikko Rantasen maali- tai pistesaldoa edellisyön NHL-ottelussa. Lisäksi yleisurheilun kaltaisessa lajissa on kutkuttavaa nostaa pinnalle esimerkiksi uusia Suomen ennätyksiä tai maailmanennätyksiä. Virtapohja kirjoittaa, että kun joku urheilija tekee suorituksen, johon kukaan ei ole aiemmin pystynyt, se mielletään ikään kuin historialliseksi tapahtumaksi (Virtapohja 1998, 59).

Urheilujournalismille on tyypillistä verrata parhaita urheilijoita jo lopettaneisiin lajilegendoihin. Rob Steen mainitsee esimerkiksi Formula 1:n kaikkien aikojen menestyneimmän kuljettajan Michael Schumacherin vertaamisen Ayrton Sennaan ja Juan Manuel Fangioon, jotka olivat aiempia suuruuksia (Steen 2015, 73). Tällainen vertailu on jatkuvaa lähes aikakaudesta riippumatta, sillä sarjan nykyistä ykköstähteä Lewis Hamiltonia verrataan Schumacheriin ja muihin legendoihin. Vertailu tulee esiin lähes kaikessa urheilussa ja se voi olla esimerkiksi joko kahden nykyisen supertähden tai sitten nykyisen ja jo lopettaneen urheilijasuuruuden vertaamista toisiinsa.

Vaikka urheilujournalismi on omanlainen alalajinsa, siihen liittyy samoja lainalaisuuksia ja vaatimuksia kuin muuhunkin journalismiin (Airaksinen 2016, 55). Urheilutoimittajan perinteiseksi perusominaisuuksiksi voi siis määritellä samat asiat kuin millä tahansa toimittajalla eli tiedonhankinnan,

haastattelun sekä kirjoitustaidon. Tapani Huovila listaa toimittajan työnkuvaksi juttujen ideoinnin, tiedonhankinnan sekä varsinaisen juttujen tekemisen. Yksi tärkeä ominaisuus on myös kriittisyys. (Huovila 2005, 41–45.) Näiden lisäksi keskeinen asia etenkin uutistyössä on nopeus (Väliverronen 2009, 30). Edellä mainittu tekijä näkyy esimerkiksi iltapäivälehtien urheilutoimittajien arjessa, kun verkkoon pitää syöttää useita uutisjuttuja ja sähköitä. Verkkourheilutoimittamisen lisäksi tämä on tuttua myös maakuntalehden urheilutoimittajille, sillä lehtitalolla on tietyt deadlinensa, joissa pitää pysyä.

2.2 Perinteisyyttä ja kaavamaisuutta

Steen näkee, että urheilu-uutisointia määrittelee paljon se, kuka on esimerkiksi paras tai ensimmäinen (Steen 2015, 72). Tieto siitä, kuka on hiihtokisan voittaja, on olennainen osa huippu-urheilun ydintä, joka perustuu kilpailuun. Tässä mielessä tulosuutisointia ei voi sivuuttaa kokonaan, etenkin kun Suomi ja ylipäänsä koko maailma on täynnä erilaisia urheilutapahtumia. Urheilu on luonteeltaan sellaista, että perusolemus on kilpailemisessa. Siellä, missä on kisoja ja pelejä, on myös tuloksia. Nykyään ottelu- tai kisaraportteja tehdään kuitenkin uudella tavalla. Etenkin sanomalehdissä tämä korostuu, kun seuraavan aamun paperisessa versiossa käsitellään edellisillan peliä, jonka lopputulos on ollut jo lähes puoli päivää selvillä.

Seppo Pänkäläinen kertoo, kuinka suomalaiselle urheilulehdistölle oli aikoinaan luontevaa kertoa esimerkiksi sunnuntain lehdessä siitä, mitä tapahtui edellispäivän jalkapallo-ottelussa tai muussa urheilutapahtumassa. Varsinkin lehdistön alkuvaiheessa koettiin tärkeäksi luonnehtia ja kuvailla urheilijoiden suorituksia. (Pänkäläinen 1998, 33.) Tällainen uutisointi urheilutapahtumista oli vielä ennen digitaalista aikakautta hyvin luontevaa, sillä median kuluttajat olivat pääasiassa television, radion tai sanomalehden varassa.

Nykyään ottelun kuvailua seuraavan päivään lehteen esimerkiksi erä erältä voidaan pitää vanhana tietona. Kilpailusta tai pelistä onkin hyvä tuoda jotain uutta sellaisille lukijoille, jotka ovat jo nähneet kyseisen tapahtuman (Boyle 2006, 92). Kirjoittaessa seuraavan päivän sanomalehteen juttua kannattaa lähestyä maalien luettelemisen sijaan esimerkiksi jonkun pelaajan kautta. Raunio kertoo, että esimerkiksi maakuntalehdissä suuntaus on mennyt siihen, että urheiluosastot hyödyntävät

avustajiaan peliraporteissa. Urheilutoimituksen avustajat voivat hoitaa pelihaastatteluita etänä puhelimella. Lehdet hyödyntävät freelancereita monin tavoin, mutta ulkopuolelta tulevia juttuja käyte-
tään ensisijaisesti printtisivujen täyttämiseen. (Raunio 2019 18–19.)

Kalevi Heinilä näkee tietynlaisen kaavan toistuvan urheilujournalismissa, sillä suomalainen urheilulehdistö uutisoi historiallisista urheiluhetkestä, merkittävistä saavutuksista ja erilaisista arvoki-
soista. Suomalaisesta urheilumediasta puhuttaessa Heinilä nostaa tapetille myös esimerkiksi uutisoin-
nisen nuorista lupauksista tai tunnettujen urheilijoiden tuoreimmat valmennus- ja terveyskuulu-
miset. (Heinilä 2000, 277.)

Suomalaista urheilukeskustelua sävyttää nykyäänkin menestysodotuksien nostattaminen olympia-
laisten tai eri lajien MM-kisojen lähestyessä. Vaikka urheilukenttä onkin muuttunut, urheilumedioille
on edelleenkin tärkeä esittää ennustuksia mahdollisesta mitalisaalista. Lisäksi ei ole tavatonta uu-
tisoida esimerkiksi teini-ikäisten jääkiekkopelaajien vahvoista otteista miesten peleissä, ja vuosit-
tain suurelle yleisölle esitellään joku uusi kiekkolupaus. On myös tyypillistä, että menestyneiltä kon-
kareilta kysytään joka vuosi siitä, millainen terveystilanne on juuri nyt tai millaisia muutoksia val-
mennuspuolelle on tullut. Voidaankin nähdä, että aikoinaan urheilutoimittajan työssä pidettiin kiinni
perinteisistä toimintakaavoista. Myös urheilutoimittajat itse ovat kritisoineet tätä kaavamaisuutta
(Pänkäläinen 1998, 6).

Suomalainen urheilujournalismi on paljon sidoksissa suomalaisten urheilijoiden ja kansallisten ta-
pahtumien lisäksi siihen, mitä maailmalla tapahtuu. Suomessa esimerkiksi jalkapallon MM-kisat
saavat mediassa ruhtinaallisesti tilaa, vaikka kisoissa ei ole Suomen jalkapallomaajoukkuetta. Toi-
saalta jokaisessa maassa on omat suosikkilajinsa (Pänkäläinen 1998, 34). Suomalaisessa urhei-
lumediassa näkyviä lajeja ovat esimerkiksi maastohiihto ja pesäpallo, mutta maailmalla etenkin
pesäpallo on marginaalisessa asemassa.

Pänkäläinen huomauttaa, että urheilutoimittajissa on niitä, jotka eivät miellä uusia lajeja huippu-
urheiluksi (Pänkäläinen 1998, 37). Nykyään tällaiseksi esimerkiksi käy e-urheilu, sillä Ilta-Sanomat
on eriyttänyt e-urheilun muusta urheilusta omaksi aiheosastokseen. Ilta-Sanomien esimerkki osoit-
taa, että on niitä toimituskuntia, jotka eivät välttämättä täysin miellä e-urheilua huippu-urheiluksi.
Heinilä puolestaan näkee, että yleisön suosio mittaa esimerkiksi saavutetun mitalin todellista. Hän
nostaa esimerkiksi mäkihypyn ja kumparelaskun, joissa molemmissa suomalaismenestys oli kovaa

1990-luvun lopussa, mutta joista perinteikkäämmän mäkihypyn arvokisavoittoa tai mitalia pidettiin yleisesti ottaen isompana juttuna kuin kumparelaskun vastaavia saavutuksia. (Heinilä 2000, 302.)

Heinilän ajatus tulee esiin myös kesäolympialaisten uutisoinnissa. Valtakunnan medioissa montaa olympialajia käsitellään yleensä harvakseltaan, mutta itse kliimaksin lähestyessä aletaan spekuloida Suomen olympiajoukkueen koolle. Koska kesäolympialaiset ovat käynnissä niin pitkään, siinä ehtii käsitellä sellaisia lajeja, jotka jäävät yleensä vähemmälle huomiolle. Yleisön ja median suunnalta esimerkiksi suomalaisille purjehtijoille saatetaan asettaa menestystoiveita. Heikosta mitalisaalista ollaan kyllä huolissaan olympialaisten aikaan, mutta olympialaisten ulkopuolella esimerkiksi suomalaisten purjehtijoiden, soutajien tai ampujien menestymättömyys MM-kisoissa ei herätä samanlaisia tunteita kuin esimerkiksi yleisurheilun tai hiihtolajien arvokisat.

2.3 Pinnallista ja subjektiivista

Toisinaan suomalaista urheilujournalismia leimaa tietynlainen pinnallisuus sekä putkinäköisyys. Etenkin valtamediat porautuvat tietyn ajan tiettyihin urheilijoihin. Jonkin lajin puhuttavaa ilmiötä käsitellään usein tietyn urheilijan näkökulmasta. Joistain urheilijoista kehittyy jonkun urheilutapahtuman tai suorituksen seurauksena ilmiöitä, joita seurataan joko viikkoja, kuukausia tai vuosia. Esimerkiksi viimeisen kymmenen vuoden aikana jääkiekkjournalismissa keskityttiin muutaman vuoden erityisesti Mikael Granlundin, sitten Patrik Laineeseen ja sitten Kaapo Kakkoon.

Yksilöurheilusta puhuttaessa salamavalot on kohdistettu erityisesti F1-kuljettaja Kimi Räikköseen tai jo uransa lopettaneeseen ampumahiihtäjä Kaisa Mäkäräiseen. Toki kaupallista medioista puhuttaessa tietyistä urheilijoista uutisoimiseen liittyy kaupalliset intressit, sillä mitä suosituimpi ja tunnetuimpi urheilija on, sitä paremmin otsikko myy.

Kuitenkin asiaan liittyy myös toinen puoli. Mikäli uutisointi yhden lajin ympärillä keskittyy vain yhteen tai muutamaan henkilöön, samalla urheilutoimitukselta voi mennä ohi lajin muita kiinnostavia urheilijoita. Asioita käsitellään usein samojen urheilijoiden näkökulmasta, mikä ei ole journalistisessa mielessä täysin ongelmatonta. Suomalaisen urheilujournalismin pinnallisuutta kuvastaa esimerkiksi uutisointi naisten pika-aidoista, jossa on nykyään useita hyviä kansainvälisen tason suomalaisurheilijoita.

Kesällä 2019 Annimari Korte, Nooralotta Neziri sekä Reetta Hurske juoksivat useita kertoja MM-
rajan 12,98 alle, mikä ruokki median kiinnostusta kolmikkoa kohtaan. Kun koko kolmikko selviytyi
Dohan MM-kisoissa välierävaiheeseen, median huomio oli taattu myös seuraavana vuonna, jolloin
olisi pitänyt olla olympialaiset. Kuitenkin yleisurheilun hallikaudella loistanut ja MM-hallirajan aitonut
Matilda Bogdanoff jäi uutisoinnissa muiden aiturinaisten taustalla pimentoon.

Itse näen, että pinnallisuus ja putkinäköisyys tulevat esiin siten, että suomalaisessa urheilujourna-
lismissa jumiudutaan liian usein tiettyihin urheilijoihin. Kun kevään 2020 aikana koronaviruksen takia
Tokion kesäolympialaiset jouduttiin siirtämään sekä yleisurheilun EM-kisat perumaan, urheilume-
dioissa asioita tarkasteltiin esimerkiksi Nooralotta Nezirin näkökulmasta (Niemeläinen 2020). Li-
säksi kolmikosta Neziriä on käsitelty muun muassa siitä näkökulmasta, että olympiakarsinnat kes-
keytettiin helmikuuhun 2020 asti (Holma & Laine 2020).

Toki on muistettava, että urheilija saattaa kieltäytyä antamasta haastattelua, mutta kaikesta huoli-
matta esimerkiksi Bogdanoffia mainitaan harvoin samassa kontekstissa Kortteen, Nezirin ja Hurs-
keen kanssa, varsinkaan silloin, kun puhutaan arvokisapaikoista. Jääkiekon NHL-liigassa on puo-
lestaan useita kymmeniä suomalaispelaajia, mutta enimmäkseen uutisointi henkilöityy samoihin
pelaajiin.

Asia on ongelmallinen etenkin silloin, jos yhdessä lajissa useammalla urheilijalla on edellytys arvo-
kisapaikkaan, mutta media keskittyy spekuloinnissaan vain joihinkin henkilöihin. Tässä mielessä
urheilujournalismi ei olekaan täysin objektiivista. Lisäksi urheilujournalismiin sisältyy paljon oletta-
mista, kun joidenkin urheilijoiden ajatellaan kilpailevan esimerkiksi seuraavan kesän olympialai-
sissa. Samat urheilijat eivät ole kuitenkaan välttämättä kunnossa tai arvokisamatka voi kaatua odot-
tamattomaan loukkaantumiseen.

2.4 Urheilujournalismiin kohdistuva kritiikki

Urheilujournalismin uskottavuutta on aikoinaan kyseenalaistettu sillä, ettei se käsittele tarpeeksi
urheilun suhdetta yhteiskuntaan. Pänkäläisen mukaan se hukkaa potentiaalin löytää uudenlaisia
juttuaiheita (Pänkäläinen 1998, 7). Jo aiemmin mainittu keskittyminen tuloksiin ja saavutuksiin on
voinut peittää alleen paljon olennaisia asioita. Heinilä on todennut urheilujournalismia leimaavan
tietynlainen etäisyys yhteiskunnallisiin asioihin. Yleisten yhteiskunnallisten ongelmien ja epäkohtien

on nähty jääneen urheilutoimittamisessa taka-alalle. Hän on odottanut urheilutoimittajien ottavan pöydälle muun muassa ihmisoikeusasiat, sukupuolten välisen tasa-arvon, urheilijoiden oikeusturvan sekä ympäristönsuojelun. (Heinilä 2000, 280.)

Heinilä luonnehtii urheilujournalismin olevan kapea-alaista osittain juuri erilaisten urheilutapahtumien ja tulosraportoinnin takia, eikä sillä näin ollen ole hirveästi kiinnostusta liikuntakulttuurin eri tehtäväalueisiin (Heinilä 2000, 281). Toisinaan Suomessa huipulle tähtäävä kilpaurheilu sekä kansanterveyttä edistävä liikunta saattavat sotkeutua keskustelussa toisiinsa. Mikäli liikunta valjastaisiin lähemmäs urheilua, urheilu-uutisissa sekä sanomalehden urheilupalstalla voisi olla enemmän liikuntaan liittyviä juttuja. Kuitenkin isoimmissa lehdissä on nykyään suuntaus se, että urheilu-osastolla on pääosin huippu-urheilua ja liikunta-aiheiset jutut ovat esimerkiksi tavallisten uutistoitteiden vastuulla.

Aikoinaan urheilutoimittajan työssä haasteellisia aiheita olivat esimerkiksi kiellettyihin aineisiin (dopingiin) sekä sopupelaamiseen liittyvät asiat. Jorma Rahkonen esittää kestävyysjuoksija Martti Vainion dopingkäryn herättäneen suomalaiset urheilutoimittajat siihen todellisuuden, ettei suomalaiseen huippu-urheilu ole pelkästään puhdasta ja vilpitöntä. Rahkonen uskoo suomalaisen dopinguutisoinnin parantuneen 2001 Lahden MM-hiihtojen jälkeen. (Rahkonen 2002, 90–92.) Pänkäläinen puolestaan toteaa urheilutoimittajien kyllä olevan hyvin kiinnostuneita yksittäisten huippu-urheilijoiden dopingkäryistä, mutta laajempi dopingilmiön tarkastelu hautautuu kiinnijääneiden alle (Pänkäläinen, 1998, 174–175).

Pänkäläisen mielestä suomalaisessa urheilujournalismissa ongelmallista on se, että urheilutoimittajat ja selostajat sortuvat ajoittain korostamaan suomalaisurheilijoiden saavutuksia merkittäviksi koko Suomen näkökulmasta. Hän ottaa kriittisen tarkasteluun selostaja Matti Kyllösen ajatuksen siitä, että F1-maailmanmestari Mika Häkkinen olisi erityistä tunnettavuutta F1-maailman ulkopuolella. (Pänkäläinen 1998, 21.)

Suomalaiset urheilutoimittajat sortuvat toisinaan uutisoinnissaan liioitteluun siitä, kuinka jonkun suomalaisen urheilijan suoritukset ja saavutukset kiinnostavat koko Suomen kansaa. Usein viljellään ajatusta, että Suomen miesten jääkiekkomaajoukkueen maailmanmestaruus tai arvokisamenestys ylipäänsä on kansaa yhdistävä tekijä. Tätä mahdollista merkitystä ei sovi vähätellä, mutta toisinaan huippu-urheilusta yritetään tehdä paljon isompi asia kuin se todellisuudessa onkaan.

Pänkäläinen mukaan suomalaiset urheilutoimittajat ovat suhtautuneet liian kevyesti urheilun isoimpiin tähtiin, kuten Mika Häkkiseen tai Jari Litmaseen (Pänkäläinen 1998, 172–173). Nykyään hyvin meritoituneista urheilijoista esimerkiksi Kimi Räikkönen tai Kaisa Mäkäräinen nousevat sellaisiksi urheilijanimiksi, joita suomalaisen urheilumedian on vaikea kritisoida. Pänkäläisen sanoo urheilutoimittajien olevan kuitenkin siinä mielessä kriittisiä, että he arvostelevat urheilijoita ja seuroja huonoista suorituksista (Pänkäläinen 1998, 163).

2.5 Urheilujournalismi koronakriisin aikana

Koronaviruskriisi toi jälleen esiin sen, kuinka kriittisesti ja jopa vähättelevästi urheilujournalismiin suhtaudutaan. Jo aiemmin on tullut esiin se, millaisia uskomuksia urheilujournalismiin liittyy tai kuinka jotkut toimittajat eivät pidä urheilua vakavasti otettavana journalismin muotona. Kun koronakriisi pysäytti kilpaurheilutoiminnan ja perinteisen tulosuutisoinnin, Yle muutti television Urheiluruudun joka ilta viisiminuuttiseksi lähetykseksi. Koska Urheiluruudussa ei ollut enää tulosjuttuja oteluista tai kisoista, tämä herätti esimerkiksi sosiaalisessa mediassa kysymyksiä ohjelman tarpeellisuudesta poikkeusaikana (Vesander 2020).

Kritiikki on siinä mielessä mielenkiintoista, että usein urheilutoimittajien on haluttu uutisoivan muustakin kuin siitä, miten illan jääkiekko-ottelu päättyi tai millaisia yleisurheilusuorituksia Kuortaneen juhannuskisoissa nähtiin. Toisaalta Urheiluruudun lähetyksien voidaan nähdä kertovan siitä, kuinka urheilujournalismiin suhtaudutaan. Esimerkiksi mediatalojen päättäjät voivat hyvinkin nähdä urheilujournalismin olevan riippuvainen tulosuutisista sekä erilaisista urheilutapahtumista. Se voi olla puhtaasti kapeakatseista ajattelua tai sitten mediatalot ovat pistäneet merkille, että urheilusta uutisoidaan yhä edelleen pääsääntöisesti tulosuutisointi edellä.

Kuitenkin poikkeustilasta huolimatta sanomalehtien urheiluosastot olivat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta edelleen käytössä, vaikkakin urheilusivujen määrää vähennettiin kilpailutoiminnan pysähtymisen myötä. Koronakriisiä voidaan pitää urheilujournalismille ennen kaikkea mahdollisuutena osoittaa roolinsa muun journalismin rinnalla. Raymond Boyle on kirjoittanut, että urheilutoimittajilla ei ole aikaa tutkia uusia potentiaalisia jutun kohteita täyteen ahdetun urheilukalenterin takia. Vaikka ei olisi olympia- tai jalkapallon arvokisakesä, kesän kalenteri on silti täynnä monenlaisia urheilutapahtumia. (Boyle 2006, 97–98.) Koronakriisin aikana tätä tekosyytä ei kuitenkaan ollut.

Koska kilpailutoimintaa ei ollut, oli mahdollisuus tehdä enemmän sellaista urheilujournalismia, johon ei normaalisti riitä paljon aikaa. Näin sille tarjoutui mahdollisuus keskittyä vielä enemmän urheilukentän eri ihmisiin sekä heidän taustoihinsa, syventyä menneisiin sekä löytää erilaisia ristiriitoja. Esimerkiksi maakuntalehtien urheiluosastoilla yleensä tulosuutisten täyttämiä paikkoja oli mahdollisuus hyödyntää täysin uudenaikaisilla sisällöillä. Voi myös ajatella, että osaltaan koronakriisin innoittamina maakuntalehtien vanhanaikaisista urheilun tulospaketeista voidaan luopua hyvin pian kokonaan.

2.6 Urheilujournalismin muutos

Muiden journalismin osa-alueiden tavoin myös urheilujournalismi on joutunut kokemaan media-alan murroksen. Urheilutoimitusten resursseja on supistettu, mikä on vaikuttanut urheilutoimittajien työnkuvan laajentumiseen. Urheiluaiheiset juttusisällöt ovat monipuolistuneet vuosien aikana. Keväällä 2020 Suomeen iskenyt koronakriisi vaikutti merkittävästi urheilujournalismiin.

2.6.1 Mainostulojen vähentyminen vaikuttaa urheilujournalismiin

Vehkoo kirjoittaa, kuinka mainostajien siirtyminen sanomalehden puolelta verkkoon on horjuttanut mediatalojen ansaintamalleja (Vehkoo 2011, 22). Monen mediakonsernin ansainlogiikka on pohjautunut sanomalehden mainostuloihin (Seppänen & Väliverronen 2012, 131). Vaikka mainosmyynti printissä ei ole enää yhtä toimiva bisnes kuin ennen vanhaan, medialoilla on ollut silti vaikeaa saada päivitettyä ansaintamallia tämän päivän näköiseksi. Vehkoo kertoo, että suomalaisilla mediatyhtiöiden omistajilla on ollut 2000-luvullakin odotuksia korkeista liikevoitoista, mutta tappioiden ja ongelmien ilmaantuessa tilanteeseen on reagoitu irtisanomalla toimittajia ja levikin laskua on yritetty paikata nostamalla lehden tilaushintaa (Vehkoo 2011, 31–34).

Seppänen ja Väliverronen kirjoittavat, että tällä vuosituhanella sanomalehtien levikit ovat laskeutuneet ja mainostulot ovat pienentyneet, mikä on lopulta johtanut toimituskunnan karsimiseen (Seppänen & Väliverronen 2012, 146). Tämä on urheilupuolella heijastunut etenkin maakuntalehtien urheilutoimituksen kokoonpanoon. Vain muutamissa maakuntalehdissä kokoaikaisia urheilutoimittajia on enemmän kuin kolme, mutta pienemmissä lehdissä sinnitellään kahden urheilutoimittajan voimin.

Keväällä 2020 Suomeen iskenyt koronavirusepidemia ja sen seurauksena käynnistyneet poikkeusolot vaikuttivat media-alaan. Vaikka itse journalismilla meni muuten hyvin, rajoitustoimien takia esimerkiksi ravintola-alan toiminnan lähes pysähtyminen vaikutti epäsuorasti myös lehtitalojen mainosmyyntiin. Tästä johtuen myös media-alalla ajaututtiin yhteistoimintaneuvotteluihin ja esimerkiksi Turun Sanomat ryhtyi lomautuksiin (Liski 2020).

Vaikka on tarkalleen vaikea tietää, miksi yt-neuvotteluihin ajaututtiin, eri yritysten ongelmat heijastuvat myös lehtitaloihin. Voikin päätellä, että erilaisista digimaailman virityksistä huolimatta mediatilat ovat vieläkin aivan liian riippuvaisia paperisen lehden mainostuloista. Kun erilaisilla yrityksillä menee huonosti, ne joutuvat tinkimään printtimainonnasta, mikä taas heijastuu sanomalehtien rahoitukseen ja sitä myötä voi pahimmillaan johtaa työntekijöiden lomauttamisiin tai irtisanomisiin.

2.6.2 Urheilutoimittaja monimediatoimittajana

Seppänen ja Väliaverronen kirjoittavat, että nykyään on hankalaa löytää sellaista materiaalia, joka ei olisi digitaalisessa muodossa (Seppänen & Väliaverronen 2012, 25). Esimerkiksi maakuntalehden urheilutoimittajalta voidaan vaatia muitakin osaamisvaatimuksia kuin printtilehden kirjoittamista. Nykyään verkko on olennainen osa maakuntalehdessä työskentelevän uutistoimittajan kuin urheilutoimittajankin julkaisualustaa. Monella maakuntalehdellä on käytössä esimerkiksi erilaisia maksuureja, joiden alla on samainen printtilehden juttu verkko-otsikolla höystettynä. Etenkin iltapäivälehdissä pääpaino on nykyään entistä enemmän ympärivuorokautisen verkkojournalismin puolella.

Jyrki Jyrkiäinen nosti reilut kymmenen vuotta sitten esiin journalistien sisällöntuotannon useampaan eri välineeseen (Jyrkiäinen 2008, 54). Jos puhutaan urheilutoimittajasta, jo aiemmin maakuntalehden urheilutoimittajalta on vaadittu taittotyöskentelyä, mutta tämän lisäksi on hyvä osata esimerkiksi videohaastattelu tai urheilustudion juontaminen. Nykyään esimerkiksi iltapäivälehdissä on tyypillistä, että urheilutoimittaja toimii studiossa kommentaattorina tai vaihtoehtoisesti haastattelee jonkin urheilulajin asiantuntijaa. Lisäksi viime aikoina kovasti suosiossa olevat podcast-keskustelut ovat ainakin joissakin medioissa osa urheilutoimittajan nykyistä työnkuvaa.

Kehittyneen teknologian ja digiaikakauden myötä urheilutoimittajan työhön on tullut työskentelyä helpottavia elementtejä. Boyle nostaa esiin sen, kuinka langaton verkkoyhteys on helpottanut urheilutoimittajan työtä siten, että juttua voi tehdä työpaikan ulkopuolella toimituksen järjestelmään. Esimerkiksi kannettavan tietokoneen ja sähköpostin välityksellä voi olla kätevästi yhteydessä toimitukseen. (Boyle 2006, 139.) Jossain toisessa kaupungissa juttukeikalla oleva urheilutoimittaja voi kirjoittaa jutun esimerkiksi hotellilla tai paluumatkalla junassa. Jos peli on myöhään illalla, keikalle lähtevä toimittaja voi napata koneen toimituksesta mukaansa ja kirjoittaa jutun pelistä paikan päällä.

2.6.3 Urheilun mediakenttä on laajentunut

Kun puhutaan puhtaasti tekstiartikkeleihin pohjatuvesta urheilujournalismista, se voidaan jakaa erilaisiin kategorioihin: mm. maakuntalehtiin, iltapäivälehtiin sekä urheilun aikakauslehtiin Urheilulehteen ja Elmo-lehteen. Tämän vuosituhannen aikana perinteisten medioiden seuraksi on tullut mukaan erilaisia urheilun verkkojulkaisuja, kuten Jatkoaika.com, Suomifutis.com, Leijonat.com ja salibandyyn erikoistunut Pääkallo.fi. Esimerkiksi Jatkoaika voidaan mieltää kansalaisjournalismiksi, josta on puhuttu jo usean vuoden ajan. Väliverronen kutsuu kansalaisjournalismiksi kansalaisten, bloggareiden sekä verkkoyhteisöjen tuottamaa sisältöä (Väliverronen 2009, 14).

Jatkoajan omilla sivuilla sivustoa kuvaillaan voittoa tavoittelemattomaksi yhdistykseksi, joka nojaa vapaaehtoistoimintaan ja työskentelystä ei makseta palkallista korvausta (Jatkoaika). Vapaaehtoisuudeltaan huolimatta se tuottaa samanlaisia monipuolista jääkiekkouutisointia siinä missä valtamediatkin. Monet Jatkoajan entisistä tekijöistä työskentelevät nykyisin valtamedioissa, maakuntalehdissä tai muissa näkyvissä paikoissa.

Erilaiset urheiluun erikoistuneet verkkojulkaisutkin tekevätkin osaltaan mahdolliseksi sen, ettei tarvitse olla ammattitoimittaja tai journalistiopiskelija työskennelläkseen media-alalla. Kuten Seppänen ja Väliverronen Mediayhteiskunta-teoksessaan esittävät, median kuluttajilla on nyt mahdollisuus tuottaa sisältöjä itse (Seppänen & Väliverronen 2012, 25).

2.6.4 Urheilusisältö on muuttunut monipuolisemmaksi

Ennen kaikkea suomalainen urheilujournalismi on kehittynyt sisällöissä ja juttuaiheissa. Urheilutoimittaminen ei ole enää pääosin tulosuutisointia, vaan urheilutoimittajat nostavat esiin yhteiskunnallisia asioita sekä urheilumaailman epäkohtia. Sanna Vuorisen vuonna 2007 haastattelemat esimiehet kokivat, että urheilujournalismin pitää tarttua muun journalismin tavoin epäkohtiin (Vuorinen 2007, 53).

Yle Urheilu teki talvella 2019 jutun ilmastonmuutoksen vaikutuksesta urheiluun sekä siitä, miten urheilijat voivat osallistua ilmastotalkoisiin (Myllyaho 2019). Viime vuosina on uutisoitu paljon jääkiekkoilijoiden päävammoista sekä vammojen vaikutuksesta pelaajien elämänlaatuun (Lempinen 2018). Lisäksi vuoden 2019 alussa mediahuomion keskipisteenä oli jalkapalloilija Riku Riskin päätös olla menemättä Suomen jalkapallojoukkueen leirille Qatarin maan heikon ihmisoikeustilanteen takia (Stubin 2019).

Jos ympäristökysymykset eivät olleet vielä parikymmentä vuotta sitten urheilujournalismissa tapetilla, ilmaston lämpenemisen myötä nämä asiat ovat alkaneet koskettaa urheiluväkeä viimeistään nyt. Urheilutoimitukset uutisoivat toisinaan siitä, mitä lumipula tarkoittaa maastohiihtäjien kannalta. Ei ole myöskään tavatonta, että urheilutoimittajat tuovat jutuissaan esiin sitä, millaisia vaikutuksia päävammalla on paitsi jääkiekkouraan niin myös muuhun elämään. Täten asiaa tarkastellaan muutenkin kuin pelkästä urheilullisesta näkökulmasta.

Puolestaan tapaus Riski on osuva osoitus siitä, että myös urheilijan arvomaailma nähdään kiinnostavana urheiluaiheena. Ylipäänsä urheilumedia nostaa toisinaan esiin urheilijoiden ajatuksia yhteiskunnallisista asioista. Tässäkin mielessä urheilujournalismista ei voida puhua enää pelkkänä tulosten raportoimisena, vaan mukaan on otettu yhä enemmän yhteiskunnallista aspektia.

Viime vuosina suomalaisessa urheilujournalismissa on käsitelty myös erityisen arkoja aiheita. Yle Urheilu uutisoi marraskuussa 2019 siitä, miten eräs luisteluvallmentaja olisi käyttänyt eri lähteiden mukaan auktoriteettiasemaansa väärin (Saarinen 2019). Vuotta aiemmin MTV Sport kertoi saamiensa tietojen mukaan, että suomalaista tennisvalmentajaa epäillään alaikäisen pelaajan seksuaalisesta hyväksikäytöstä (Innanen 2018). Journalisti käsitteli 2019 sitä, kuinka suomalaisessa urheilujournalismissa on alettu enemmän selvittämään juttuaiheita siltä suunnalta, mistä ei yleensä

pengota. Jutun sanoma oli se, kuinka kriittisyys ja penkomistyö ovat lisääntyneet urheilujournalismissa kuluneen vuosikymmenen aikana, vaikka toisaalta esiin nousi myös se, että kriittisyyttä oli urheilutoimittajan työssä jo paljon aiemminkin. (Honkonen 2019.)

Urheilujournalismissa onkin otettu hiljalleen enemmän roolia vallan vahtikoirana. Se tarttuu ristiriitoihin sekä yrittää paljastaa epäkohtia siinä missä monet muutkin journalismin alalajit. Toisaalta urheilujournalismin ei tarvitse käsitellä vain vakavia tai yhteiskuntaan selvästi liittyviä aiheita ollakseen laadukasta. Yhtä lailla urheilumaailmasta saa irti paljon hyviä aiheita tekemällä juttuja urheilullisista asioista.

Esimerkiksi taustoittavat artikkelit urheilulajin ilmiöistä ja henkilöistä voivat olla yhtä hyvin loistavaa journalismia. Puolestaan erilaisiin tilastoihin pureutuvat jutut kertovat kovia faktoja. Syväluotaavat henkilöjutut urheilijoista ja heidän ympärillään vaikuttavista taustahenkilöistä ovat parhaimmillaan raudanlujaa journalismia. Pitää myös muistaa, että on hyvin subjektiivista, mikä on hyvää journalismia ja mikä ei.

Vuoden 2020 maaliskuussa Suomeen iskenyt koronavirusepidemia vaikutti väistämättä myös urheilu-uutisointiin. Rajoitustoimien takia huippu-urheilu pysähtyi muun maailman tavoin Suomessa, minkä myötä niin sanottu tulosuutisointi peleistä ja kisoista tyrehtyi samalla. Ainakin koronakriisin alussa urheilutoimittajat joutuivat ikään kuin pakon sanemana uutisoimaan siitä, mitä kilpailutoiminnan pysähtyminen tarkoittaa sarjojen, seurojen, joukkueiden, pelaajien ja urheilijoiden kannalta esimerkiksi taloudellisessa mielessä.

Urheilumediat esimerkiksi spekuloiivat urheilijoiden suulla sillä, missä kohtaa kesällä palloilusarjoja voisi mahdollisesti alkaa käynnistämään. Koronakriisin alku osoitti sen, että urheilu ei ollut erillinen saareke. Se vaikutti voimakkaasti myös niin suomalaiseen kuin maailmanlaajuiseenkin urheilukenttään, mihin urheilutoimittajien oli sopeuduttava.

Koska perinteistä tulosuutisointia ei ollut, suomalainen urheilujournalismi joutui väkisinkin käsittelemään urheilua yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Toisaalta koronakriisi vaikutti enemmän tai vähemmän kaikenlaiseen toimintaan ja näin ollen siitä tuli yhteiskunnallinen asia. Onkin hyvä muistaa, että pelkkä koronakriisi ei kerro koko totuutta siitä, että suomalainen urheilujournalismi peilaisi nykyään enemmän urheilun suhdetta yhteiskuntaan. Enemmän kertoo lopulta se, mitä urheilujournalismissa tapahtuu pitkällä aikavälillä, kun korona aikanaan jää kokonaan taakse.

2.7 Urheilujournalismi ja erikoistuminen

Urheilujournalismi on yksi journalismin erikoistumisaloista siinä missä esimerkiksi talous-, politiikka- ja kulttuurijournalismikin. Valtamedioissa ja maakuntalehdissä urheilu erottuu kuitenkin voimakkaasti monista muista journalismin alalajeista. Esimerkiksi politiikka ja talous limittyvät usein tavalliselle uutispuolelle, kun taas urheiluosastot toimivat omana itsenäisenä osastonaan. Televisiojournalismissa tämä on havaittavissa siten, että on tv-uutiset, jossa on sekä kotimaan- ja ulkomaan uutisia, politiikkaa, taloutta ja kulttuuria, mutta ihan erikseen on omat Urheilu- tai Tulosruutunsa. Tosin myös on toimittajia, jotka ovat suuntautuneet puhtaasti politiikkaan tai talouteen.

Urheilutoimittajan työhön liittyy paljon ilta- ja viikonlopputöitä, mikä voi osaltaan selittää sitä, millainen journalismin alalaji urheilujournalismi on. Varsinkin tulospainotteisen uutisoinnin myötä se on hyvin erilaista journalismia verrattuna muihin journalismin muotoihin. Kari Koljonen näkee, että erikoisjournalismista puhuttaessa olennainen osa on urheilutietämys eli urheilutoimittajan pitää olla oman alansa asiantuntija. Koljonen jatkaa, että eriytyneisyys on muovannut urheilutoimittamisesta oman journalistisen kulttuurinsa, johon sisältyy omanlaiset säännöt ja tavat toimia. (Koljonen 2000, 7.)

Vuorisen haastattelemien esimiesten mukaan urheilutoimittajan työssä on tärkeää osaa vastata, miksi jotain tapahtui (Vuorinen 2007, 47–48). Tämä on yksi selvä esimerkki siitä, miksi urheilutoimittaminen mielletään erikoisjournalismiksi. Yleistöimittaja voi kyllä tietää, että Lassi Etelätalo oli keihään MM-finaalissa neljäs tai ketkä tekivät Suomen maalit jääkiekkopelissä, mutta työkseen urheiluun perehtynyt osaa nähdä paljon syvemmälle.

Urheilun voidaankin nähdä vaativan toimittajalta paljon. Pitää seurata paljon urheilua ja analysoida näkemäänsä, lukea kansainvälisiäkin tekstejä, etsiä tietoa sekä pysyä muutoinkin perillä urheilulajien ja urheilijoiden uusimmista käänneistä. Parhaimmillaan urheilutoimittaja osaa taustoittaa urheilun asiat mielenkiintoisella ja asiantuntevalla tavalla, ja tällaiseen tavallisella uutistoimittajalla ei usein riitä aikaa eikä ymmärrystä. Koko urheilun kirjo on niin laaja, että siihen tarvitaan erikoistumista.

2.7.1 Yhteen urheilulajiin erikoistuminen on hankalaa

Vaikka urheilujournalismi on jo itsessään yksi journalismin erikoistumisen muodoista, erikoistumista voidaan tehdä myös urheilujournalismin sisällä. Tällä tarkoitetaan yksinkertaisuudessaan sitä, että urheilutoimittajalla voi olla yksi tai useampi laji, joihin on perehtynyt erityisen paljon. Erityisesti isoimmissa mediataloissa tai urheilun erikoislehdissä voi olla pelkästään jääkiekosta kirjoittava toimittaja.

Esimerkiksi IS urheilun Sami Hoffrén on titteliltään jääkiekkotoimittaja. Tommi Seppälä on puolestaan toiminut usean vuoden ajan Yle Urheilun NHL-kirjeenvaihtajana. Myös maakuntalehdissä, joissa on yleensä pieni urheilutoimittajaosasto, toimittajilla saattaa olla omat nimelliset vastuulajinsa, vaikkakin työssä pitää asennoitua kirjoittamaan mistä tahansa lajista. Airaksinen tuo esiin sen, kuinka yhteen tai muutamaan urheilulajiin erikoistuneet urheilutoimittajat ovat vähentyneet (Airaksinen 2016, 16).

Jos puhutaan urheilutoimittajasta eikä esimerkiksi hiihto- tai jalkapallotoimittajasta, urheilutoimittajan työn voisi ajatella kattavan koko monipuolisen urheilun kirjon. Sanna Vuorinen kertoi vuonna 2007, että urheiluosastojen työnjaossa otetaan huomioon lajivastuut, mutta ne olivat usein löyhiä eli vastuuta pystyi tarvittaessa katsomaan uudelleen (Vuorinen 2007, 38). Ajat ovat siinä mielessä erilaiset, että aikoinaan maakuntalehtien urheiluosastoilla oli paremmin henkilöstöresursseja. Erkki Hujasen mukaan aikoinaan isoissa sanomalehdissä esimerkiksi joku kirjoitti pelkästään painista (Hujanen 2014, 52). Vastaava meininki ei onnistuisi nykyajan 3–4 hengen urheilutoimituksissa.

Se, miksi urheilujournalismissa jostain lajeista uutisoidaan enemmän kuin toisista, johtuu loogisista tekijöistä. Saara Airaksinen kyselyn mukaan missään urheilutoimituksessa lajipainotuksia ei voi tehdä täysin itsenäisesti, vaan siihen vaikuttavat esimerkiksi lajin taso ja laajuus kyseisellä levikki-alueella. Unohtaa ei sovi myöskään lajin yleisö määrää. (Airaksinen 2016, 42.)

Maakuntalehden levikkialueella on omat tietyt painopistelajinsa. Esimerkiksi jollain alueella voi olla pääsarjatason joukkue useassa eri palloilulajeissa. Jossain muualla alueen näkyvimpiä lajeja voivat taas olla jalkapallo, salibandy, yleisurheilu ja paini. Nykyään on vaikea kuvitella, ettei suurin osa urheilutoimittajista olisi edes jollain tavalla kosketuksissa jääkiekkoon. Airaksinen kertoo, että enten palstatilaa aluelehtien urheilusivuilla saa jääkiekko (Airaksinen 2016, 43). Jääkiekon asemaa

kuvaa hyvin se, että monien sarjojen kaudet kestävät seitsemän tai kahdeksan kuukautta. Puolestaan kesäisin jääkiekko on esillä muun muassa sopimusuutisten ja NHL:n varaustilaisuuden myötä.

2.7.2 Urheilutoimittajan asiantuntemus on lajituntemusta

Urheilutoimittajan työssä on paljon kyse asiantuntemuksesta. Vuorisen vuonna 2007 haastattelemat esimiehet odottivat urheilutoimitukseltaan asiantuntemusta. Urheilutoimittajilta edellytettiin asiantuntijuutta, jotta hän pystyy työssään analysoimaan ja ennakoimaan urheilutapahtumia ja urheilijoiden edesottamuksia. (Vuorinen 2007, 47–48.)

Toimittaja Johanna Vehkoo on todennut, että journalisti voi erottautua parhaiten muista muun muassa omanperäisten juttuideoiden sekä syvällisen asiantuntemuksen avulla. Hän jatkaa, että tietoa tärkeämpi voimavara on ymmärrys sekä asiantuntemus jostain aihepiiristä. (Vehkoo 2011, 2012–214.) Näin ajateltuna hyvä urheilutoimittaja voi erottautua toisista urheilutoimittajista lajituntemuksen avulla. Lisäksi valtavirroista poikkeavat uudenlaiset ideat voivat nousta isoksi voimavaraksi.

Koljonen esittää, että urheilutoimittajan työssä erikoistuminen on pohjautunut urheilulajeihin. Esimerkiksi joku on uppoutunut yleisurheiluun ja joku toinen taas moottoriurheiluun (Koljonen 2000, 39.) Urheilulajit ovat iso osa urheilun ydintä, joten tuntuu oudolta, ettei niillä olisi vaikutusta urheilutoimittajan työhön. Vaikka journalismi on itsessään kehittynyt ja erilaiset osaamisvaatimukset ovat tulleet osaksi urheilutoimittajan työtä, silti keskiössä on urheilulajit. Urheilusta juttuja tekevällä toimittajalla luulisi olevan edes jonkinlaisen käsitys edes yhdestä tai useammasta lajista.

Media-alan murros on vaikuttanut väistämättä myös urheilutoimittajien asiantuntijuuteen. Jyrkiäinen kertoi yli kymmenen vuotta sitten, kuinka hänen kyselynsä vastanneista toimittajista yli puolet koki itsenäisyyden sekä analyttisyyden vähenevän tulevaisuudessa (Jyrkiäinen 2008, 50). Urheilujournalismissa asiantuntemus urheilulajeista voi vähentyä varsinkin pienissä urheilutoimituksissa, kun toimituksen harventamisen myötä usean ihmisen työt kasaantuvat muutaman urheilutoimittajan kontolle. Näin ollen keskittyminen yhteen tai muutamaan lajiin voi olla haastavaa.

Toisinaan kuulee puhuttavan, että urheilutoimittajalle ei olisi pahitteeksi toimia myös uutistoimittajana. Saara Airaksinen nostaa kuitenkin esiin sen, että jos urheilutoimittajasta tulee enemmän yleistoimittaja, urheilujournalismille tärkeä asiantuntemus ja perehtyneisyys voi kadota (Airaksinen 71).

Airaksinen kirjoittaa, että yleistoimittajat voisivat yhtä lailla tehdä juttuja urheilusta politiikan ja talouden tapaan, mutta toisaalta urheilu tarvitsee muiden osa-alueiden tavoin perehtymistä. Urheilujournalismiin ei voi suhtautua puolivillaisesti, vaan siihen vaaditaan perehtymistä, paneutumista ja heittäytymistä (Airaksinen 2016, 72–73.)

Vehkoo puolestaan kirjoittaa, että juuri erikoistoimittajia on pyritty vähentämään. Hän kuitenkin muistuttaa, että juuri erikoisosaamiselle olisi journalismissa tarvetta. Uuden ajan hyvä journalisti tietää jostain osa-alueesta todella paljon ja osaa myös käyttää tätä osaamista hyväkseen erilaisilla julkaisualustoilla (Vehkoo 2011, 217–218.) Monipuolisuus ja vahva yleistuntemus toki ovat hyviä seikkoja, mutta silloin on myös vaikeampia erottautua muista edukseen.

Lisäksi urheilutoimittaja voi tehdä pesäeroa muihin esimerkiksi personaalisella kirjoitustyyllillä. Pau-liina Lehtonen nostaa kirjassaan esiin, että hänen haastattelemien toimittajien mukaan toimittajan ammatissa persoonallinen tai muuten erottuva kirjoitustyyli on iso voimavara (Lehtonen 2013, 83). Myös suomalaisessa urheilujournalismissa on kirjoittajia, joilla on jotenkin poikkeuksellinen kirjoitustyyli. Useimmiten kirjoitustyyli tulee kuitenkin urheilujournalismissa esiin silloin, kun toimittaja pääsee kirjoittamaan hyvin tietämästään lajista. Mitä enemmän urheilutoimittaja tietää hiihdosta, sitä paremmin se tulee esiin esimerkiksi hänen kolumniteksteissään. Enenevässä määrin hyvää tarinankerrontaa esiintyy suomalaisessa urheilujournalismissa paljon.

2.7.3 Lajituntemus ei aina välttämätöntä

On kuitenkin myös niin, että joissain paikoissa lajituntemus ei ole kovin olennaista. Jaakko Perttilän haastattelemien Yle Urheilun toimittajien mukaan verkossa työskentelevän urheilutoimittajan ei tarvitse tietää monesta eri lajista, vaan tärkeää on osata etsiä ja löytää tietoa. Kirjoittamisen ohella myös reagointinopeus on tärkeää niin urheilun kuin muunkin verkkotoimittajan työssä. (Perttilä 2016, 32–36.)

Ajatuksissa on perää, sillä esimerkiksi Ylen, MTV Sportin sekä iltapäivälehtien urheilutoimittajan työssä verkkoon pitää syöttää päivän aikana useita uutisia, sähköitä sekä tulosjuttuja. Verkkotoimittajan hoksottimienkin pitää olla jatkuvasti hereillä. Koska kaupalliset mediat käyvät keskenään uutiskilpaa, verkkoon kirjoittavan urheilutoimittajan täytyy kirjoittaa työaikana nopeasti useita juttuja.

Monesti verkossa toimintaa määrittää nopea kirjoittaminen, mutta sen lisäksi toimittajan on reagoitava nopeasti esimerkiksi etsiessään tietoa. Toimittajan on etsittävä nopeasti uutisaiheita kansainvälisistä medioista, eikä ole pahitteeksi, jos on harjaantunut siinä, miltä sivustoilta löytyy mielenkiintoisinta tietoa. Kansainvälisten sivustojen lisäksi mielenkiintoisia uutisaiheita etsitään myös sosiaalisesta mediasta. Sosiaalisen median kanavista etenkin Twitteristä on tullut tärkeä lähde urheilun verkkotoimittajalle (Perttilä 2016, 40–41). Ihan viime vuosina suuntaus on ollut, se että esimerkiksi iltapäivälehdet tekevät juttuja urheilijoiden Instagram-päivityksistä.

Voikin ajatella, että nopeassa urheilun verkkotyöskentelyssä lajituntemuksella ei ole suurempaa merkitystä silloin, kun tehdään nopeita uutissähkeitä. Jos esimerkiksi ampumahiihdosta tekee pieniä juttuja, jotka pohjautuvat kansainvälisiin lähteisiin tai urheilijoiden Instagram-päivityksiin, se ei välttämättä kerro urheilutoimittajan ampumahiihtotuntemuksesta juuri mitään. Kun päätyönä on löytää mielenkiintoisia uutisia verkon syövereistä, syvällinen lajituntemus on melko toissijaista. Lajituntemuksesta voi näkyä olevan verkkotyöskentelyssä hyötyä silloin, kun tehdään esimerkiksi tausoittavia ja syvällisempiä juttuja lajista, sen urheilijoista ja muista mielenkiintoisista tekijöistä.

Toisaalta urheilutoimittaja voi olla liian syvällä jossain lajissa. Vuorinen muistuttaa, ettei urheilujournalismin erikoisstatus ole pelkästään hyvä asia, koska sen takia sisältö ei välttämättä avaudu suuralle yleisölle (Vuorinen 2007, 29). Esimerkiksi palloilulajien pelitapa-asioista erinomaisesti perillä oleva toimittaja ei välttämättä huomaa, etteivät vaikeat termit avaudu kaikille ihmisille. Toki tämäkin riippuu siitä, onko kohdeyleisönä urheilun erikoislehden vai maakuntalehden lukijat.

3 TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTOT

Tässä opinnäytetyössä tutkin, mikä on lajituntemuksen rooli urheilutoimittajan työssä nyt ja tulevaisuudessa. Minua kiinnostaa se, mitä urheilutoimittajat ajattelevat lajituntemuksen merkityksestä urheilutoimittajan ammatissa. Miten erikoistumisesta yhteen tai muutamaaan urheilulajiin suhtaudutaan? Kuinka tärkeää urheilutoimittajalle on tietää urheilusta monipuolisesti?

3.1 Tutkimusmenetelmänä teemahaastattelu

Toteutin aineiston hankinnan teemahaastattelun keinoin. Minulle oli alun alkaen selvää, että kyseisessä tutkimustyössäni, jossa selvitetään lajituntemuksen roolia urheilutoimittajan työssä, haluan haastatella tekijöitä. Haluan pyrkiä laadullisen aineiston pariin, joten se on mahdollista teemahaastattelun avulla. Esimerkiksi kyselytutkimus ei ollut vaihtoehto, koska se oli paitsi määrällinen myös sekavampi tapa toimia tämän aiheen kohdalla.

Kun mietin haastattelun lajityyppejä, päädyin melko nopeasti puolistrukturoituun eli teemahaastatteluun, sillä mielestäni siinä on sopusuhtaiset raamit edetä. Hirsjärvi ja Hurme kuvailevat sitä muu muassa sellaiseksi haastatteluksi, jossa haastattelu kulkee eteenpäin keskinäisten teemojen johdolla. Lisäksi se ottaa huomioon ihmisten tulkinnat. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48.) Juuri tulkintojen ja näkemysten huomioiminen tutkimassani viitekehyksessä on tärkeää, mutta silti haluan olla se, joka vie keskustelua eteenpäin.

3.2 Haastateltavien valinta

Valitsin kohderyhmäksi nuoret urheilutoimittajat. Ajatus lähti oikeastaan opettajaltani, jonka mielestä voisi olla virkistävää kuulla, mitä nuoret urheilutoimittajat ajattelevat lajituntemuksesta urheilutoimittajan työssä.

On toki vaikeaa määritellä, mihin vetää rajan siinä, kuka on nuori ja kuka ei. Yhtä hyvin urheilutoimittajana voi työskennellä 45-vuotias henkilö, joka on toiminut alalla viisi vuotta. Puolestaan joku 30-vuotias on voinut työskennellä alalla jo kymmenen vuoden ajan. Onko hän siinä mielessä enää nuori? Koin silti hyväksi rajanvedoksi tarttua tässä tutkimuskysymyksessä 35-vuotiaisiin tai sitä

nuorempiin urheilutoimittajiin. Kun tässä tutkimuksessa puhutaan välillä vanhemman polven urheilutoimittajista, määrittelen heidät sellaisiksi 40–65-vuotiaiksi henkilöiksi, jotka ovat olleet urheilutoimittajina useita vuosia.

3.3 Haastateltavien esittelyt

Haastateltavia valitessani painotin muun muassa sitä, millaisia urheilujuttuja haastateltava tekee sekä alan työkokemusta. Päädyin lopulta neljään haastateltavaan, joista kukaan ei kieltäytynyt haastattelusta. Haastateltavani ovat Aamulehden urheilutoimittaja Lauri Lehtinen, Iltalehden Juuso Taipale, Iltä-Sanomien Annastiina Lehtonen sekä Urheilulehteen kirjoittava Timo Riihentupa.

3.3.1 Juuso Taipale, Iltalehti

Juuso Taipale, 29, työskentelee monimediatoimittajana Iltalehti Urheilussa. Hän valmistui 2016 medianomiksi Oulun ammattikorkeakoulusta. Ennen sitä hän opiskeli Haapaveden opistossa vuoden mittaisessa monimediakoulutuksessa. Taipale aloitti työt Iltalehden urheilutoimituksessa tammikuussa 2020. Häntä on omien sanojensa mukaan pienestä pitäen ohjannut palo tulla jonain päivänä formulatoimittajaksi. Tavoite onkin siivittänyt häntä kaikessa tekemisessä eteenpäin, oli kyse sitten peruskoulusta, lukiosta, ammattikorkeakoulusta tai alaan liittyvistä töistä. Intohimosta formula kohtaan kertoo esimerkiksi se, että ennen Iltalehteä hän toimi neljän vuoden ajan formuloihin keskittyvässä SuomiF1-sivustossa. Edellä mainittujen paikkojen lisäksi Taipale on työskennellyt kesätoimittajana muun muassa Keskipohjanmaa-lehden uutistoimituksesta sekä Pohjalaisen urheilutoimituksesta.

Päädyin Taipaleeseen osaltaan sen takia, että hän on profiloitunut selkeästi formuloihin ja moottorurheiluun. Koska opinnäytetyöhöni liittyy vahvasti erikoistumiseen johonkin tai joihinkin urheilulajeihin, Taipale linkittyi tähän sopivasti. Lisäksi SuomiF1-sivustolla työskennelleenä hänellä on paljon kokemusta urheilun verkkosivustoista.

3.3.2 Lauri Lehtinen, Aamulehti

Lauri Lehtinen, 27, on työskennellyt vuodesta 2017 lähtien Aamulehden kokoaikaisena urheilutoimittajana. Lehtinen on koulutukseltaan kasvatustieteiden kandidaatti Tampereen yliopistosta. Hän

on suorittanut sivuaineena journalistiikan perusopinnot Tampereen yliopistossa, mutta varsinaista alan koulutusta hänellä ei ole. Urheilutoimittajan työ on aina kiinnostanut Lehtistä. Vuonna 2009 hän alkoi kirjoittaa jääkiekkosivusto Jatkoajalle ja teki samoja töitä etenkin 2013. Tämän jälkeen hän työskenteli muutaman kauden ajan Ilta-Sanomien jääkiekkoavustajana Tampereella. Kaudella 2015–2015 Lehtinen toimi Radio Cityn kiekkoradiossa radioisäntänä kaikissa Tapparannan liigapeleissä. Ennen vakituista työsuhdettaan hän työskenteli Aamulehdessä kesä- ja osa-aikaisena toimittajana.

Lehtiseen päädyin muutamasta eri syystä. Ensimmäkin maakuntalehden takia hänen työnkuvansa on väistämättä erilainen kuin se esimerkiksi iltapäivälehdissä on. Toiseksi Lehtinen on profiloitunut selkeästi jääkiekkoon ja koripalloon. Suomessa on ollut jo pitkään etenkin maajoukkueisiin kohdistuvaa palloilulajibuumia, joten koin aiheelliseksi ottaa myös näiden lajien osajaan näkemyksiä mukaan. Lisäksi Taipaleen tavoin myös Lehtisellä on taustaa urheiluun erikoistuneesta verkkosivustosta (Jatkoaika).

3.3.3 Annastiina Lehtonen, Ilta-Sanomat

Annastiina Lehtonen, 24, toimi vuoden 2020 tammikuusta heinäkuuhun IS Urheilun toimittajana. Lehtonen on opiskellut journalistiikkaa Jyväskylän yliopistossa, josta hän valmistui tieteiden kandidaatiksi. Tämän jälkeen hän opiskeli terveystieteiden maisteriksi vuonna 2019. Ennen Ilta-Sanomia hänellä oli toimituksellista työkokemusta paikallistoimittajana parin kesän verran. Ilta-Sanomiin hän päätyi muutama vuosi sitten aluksi visuaaliselle puolelle, jossa hän työskenteli toimitussihteerinä. Viime vuoden syksyllä IS Urheilu kysyi Lehtosta tuuraamaan puoleksi vuodeksi vuorotteluvapaalla ollutta urheilutoimittajaa. Työsuhteensa jälkeen Lehtonen jatkaa Ilta-Sanomissa toimitussihteerinä ja jossain kohtaa tulevaisuudessa mahdollisesti taas urheilupuolella. Lehtonen on ollut kiinnostunut urheilusta kunnolla etenkin lukiosta asti ja seurannut monia lajeja sekä lukenut urheilujuttuja todella paljon. Kun hän lähti opiskelemaan, urheilu oli sitä, mitä hän haluaisi joskus tehdä.

IS Urheilun verkkosivuille pääsääntöisesti kirjoittavan Lehtosen valitsin hänen työnkuvansa takia. Isoissa valtamedioissa verkkoon kirjoittavan urheilutoimittajan työ on luonteeltaan hyvin omanlaista. Päivän aikana saattaa joutua kirjoittamaan useita nopeita uutisia tai sähköitä. Oma käsitykseni on, että noin hektisessä työnkuvassa lajituntemuksen roolia ei ehdi hirveästi miettiä. Onkin mielenkiintoista kuulla, mitä ajatuksia kyseisestä viitekehiksestä pulpahtaa esiin. Lisäksi hän on

tehnyt urheilun lisäksi muuta journalismia sekä ollut visuaalisella puolella, ja nämä saattavat tuoda uudenlaista ajatusta urheilukeskusteluun.

3.3.4 Timo Riihentupa, Urheilulehti

Timo Riihentupa, 30, toimii tällä hetkellä Sanoman kustantaman aikakauslehti Urheilulehden toimittajana. Yrittäjänä toimivalla Riihentuvalla on Sanoman kanssa sopimus, minkä myötä hän saa tehdä juttuja käytännössä ainoastaan Sanomille. Kuitenkin poikkeustapauksissa hän saa tuurata Lännen Medialle kirjoittavaa Tapio Nevaa. Ennen Urheilulehteä hän työskenteli usean vuoden Satakunnan Kansan urheilutoimittajana, jonka jälkeen hän työskenteli eräässä viestintätoimistossa parin vuoden ajan. Urheilulehteen Riihentupaa kysyttiin Sanomista. Hän on koulutukseltaan filosofian maisteri.

Riihentupa on mielestäni mielenkiintoinen henkilö tuottamansa urheilujournalismin perusteella. Mielestäni hän tekee Urheilulehteen sellaista journalismia, jota näkee yleensä tosi harvoin Suomessa. Hän tekee usein syväluotaavia urheilujuttuja, jotka eivät liity urheilujournalismin perusjargonian eli urheilijan saavutuksiin tai tämän tuoreimpiin valmennus- tai terveystieteisiin. Riihentupa tekee todella pitkiä juttuja, jotka mielestäni istuvat tarkoitukseltaan erinomaisesti urheiluaiheiseen aikakauslehteen. Hänen juttuaiheensa ovat valtavirrasta poikkeavia, esimerkiksi kriittinen juttu Veikkauksen toiminnasta, NHL-pelaajien varusmiespalveluksesta sekä sattuman merkityksestä urheilussa. Tällaisia juttuja hän tekee useasta urheilulajista, joten nähdäkseni Riihentuvalla on hyvin monipuolinen urheilukäsitys.

3.4 Haastattelujen toteutuksesta

Tässä opinnäytetyössä rakensin haastattelurungon muutaman eri teeman ympärille. Itse teemojen sisällä on varsinaisia kysymyksiä. Toteutin kaikki neljä haastattelua huhtikuussa 2020. Alkuperäinen ajatukseni oli hoitaa kaikki haastattelut kasvokkain paikan päällä, mutta Suomeenkin rantautunut koronavirus ja siitä johtuneet erilaiset kokoontumisrajoitukset estivät nämä aikeet. Minulle ominaisin haastatteluympäristö on jokin julkinen paikka, mutta muun muassa kahviloiden ja ravintoleiden ollessa kiinni jouduin luopumaan ajatuksesta. Lopulta toteutin kaikki haastattelut etäyhteytenä kotoa käsin. Kommunikointivälineenä käytin Skypeä. Haastattelut kestivät noin tunnin tai vähän sen yli. Purin kaikki vastaukset omiksi dokumenteikseen.

4 TULOKSET

Tässä osassa käyn läpi teemahaastattelun vastauksia. Aloitin vastausten keräämisen helpoilla ja perinteisillä kysymyksillä, ja ne liittyvät haastateltavien omaan urheilutuntemukseen sekä siihen, millaisia urheilujuttuja he työssään tekevät. Sen jälkeen pureudun haastateltavien näkemyksiin urheilutoimittajien erikoistumisesta sekä monipuolisen urheiluymmärryksen merkityksestä urheilutoimittajan työssä. Tämän jälkeen syvennyn tarkemmin siihen, mikä on yleisesti ottaen urheilutoimittajien suhde urheilulajeihin. Lopuksi tuodaan esiin se, mikä on haastateltavien mielestä urheilutoimittajan työssä oleellisinta. Onko tärkeintä lajituntemus vai nouseeko esiin joitain muita tekijöitä?

4.1 Lajituntemuksella voi rikastaa urheilujuttua

Kaikilla haastateltavilla on omat suosikkilajinsa, joita he seuraavat enemmän. Heistä Taipale ja Lehtonen kertoivat seuraavansa urheilua silti hyvin monipuolisesti. Haastateltavista Taipale sekä Lehtinen ovat suuntautuneet urheilutoimittajina selvästi tiettyihin lajeihin. Taipaleen terävintä aluetta ovat formulat, minkä lisäksi häneltä löytyy vahvaa tuntemusta rallista ja muutamasta muusta moottoriurheilulajista. Lehtisen kaksi vahvinta urheilulajia ovat jääkiekko ja koripallo.

No kyllä ne varmaan jääkiekko ja koripallo ovat. Aamulehdessä oli ensimmäisen kerran muita lajeja, jotka tulivat työnkuvaan. Mutta vastualueet ovat suurimmilta osin näissä, totta kai meillä on muitakin kiekkotoimittajia, ettei tarvitse yksin hääritä. Jääkiekkoa oon aina seurannut, ja tämän alan kirjoittavista ja muista se on aika iso osa, niin se on luonnollisesti tullut. Koripallo on taas mun niin sanotusti oma laji, jota on pelannut, ja jos pitäisi sanoa yksi laji, josta on kaikista vähiten kassalla, on koripallo. (Lauri Lehtinen.)

Haastateltavista useampi koki urheilulajien tulleen tutuksi oman työnkuvan tai seuraamisen kautta. Taipale näkee, että moottoriurheilun ohella hän tietää monista muistakin urheilulajeista paljon. Hän muistuttaa, että esimerkiksi iltapäivälehdessä urheilutoimittajan pitää tietää vähän kaikesta.

Mutta totta kai tällä alalla, varsinkin tällaisessa hommassa, jossa on ison uutismedian riiveissä, pitää olla syvä lajituntemus oikeastaan lajista kuin lajista. Varsinkin semmoiset, jotka kiinnostavat suomalaisia, niin kuin jääkiekosta, jalkapallosta, tenniksestä, alppihiihdosta, talviurheilusta. On se vaatimuskin, sillä todella harvassa on Suomessa ne tekijät, jotka voivat keskittyä yhteen lajiin ja saada sillä leipänsä tällaisilla firmoilla. (Juuso Taipale.)

Timo Riihentupa sanoo ymmärtävänsä paljon tenniksestä, mutta ei koe, että olisi pystynyt hyödyntämään sitä työssään. Ylipäänsä hän on tehnyt hyvin vähän tennisjuttuja uransa aikana. Riihentupa on myös hyvin kriittinen omaa lajituntemusta kohtaan. Ainakaan hän ei koe, että aktiivinen jalkapallon seuraaminen olisi tehnyt hänestä jalkapallon asiantuntijaa.

Varmaan on parempi kuin kukaan muu suomalainen urheilutoimittaja tenniksessä ja ymmärrän siitä jotain. Se on aika marginaalisessa roolissa suomalaisessa urheilujournalismissa, niin olen tehnyt elämässäni vain muutamia tennisjuttuja. Enpä nyt oikeastaan muuten koe, että voisin sanoa, että olisin erikoistunut johonkin lajiin. Kyllä se on selvää, että jokainen maakuntalehdessä töitä tekevä toimittaja on tietyllä tapaa erikoistunut jääkiekkoon, koska siitä varmaan jokaisessa lehdessä kirjoitetaan eniten. Seuraan jalkapalloa noista, mutta en voi sanoa, että ymmärtäisin jalkapallosta enemmän kuin muut valtamedian toimittajat. (Timo Riihentupa.)

Taipale kertoo konkreettisia esimerkkejä siitä, miten hän on päässyt hyödyntämään omaa lajituntemustaan nykyisessä työnkuvassaan. Hänen työssään verkkoon kirjoittavan urheilutoimittajan pitää etsiä kansainvälisistä medioista mielenkiintoisia uutisia ja kääntää ne. Hänelle vahva lajituntemus on sitä, ettei kaikkea tarvitse kääntää ja kaikkea ei tarvitse käydä tarkistamassa Googlestaa, vaan omaa itse valistuneen käsityksen asioista. Taipaleen mukaan laajalla lajituntemuksella voi rikastaa juttua ihan muutamallakin yksityiskohtalla.

No, mä esimerkiksi tykkään kirjoitella paljon sellaisia erikoisjuttuja formuloihin liittyen. Kuka tahansa osaa tehdä verkkojournalismin perustyötä eli käännöstekstien tekemistä. Suomessa on hyvin vähät resurssit tehdä ison maailman uutisointia varsinkaan formuloiden kaltaisesta lajista. Niin hyvin pitkälti Suomessa ja omassa työnkuvassakin se pääpaino on siinä, että mitä isommat kansainväliset mediat on kirjoittanut, niin se käännetään. Mutta se, miten sitä hyödyntää itse. Löytää niitä pointteja sieltä, ettei se ole vain sitä englannista suomeksi kääntämistä, vaan voi kasvattaa sitä tarinaa tuomalla omia huomioita. Tietää siitä lajista, tietää niistä taustoista semmoista, mistä siinä jutussa ei mainita. Ihan pieni asia on jonkun kuljettajan syntymäpäivä. Ei sen tarvitse olla mikään merkittävä kuljettaja, mutta sillä voi olla hieno, semmoinen kertomisen arvoinen tarina, ja sitten kun sen saa tehtyä semmoiseksi, että ihmiset lukevat sitä. (Juuso Taipale.)

Haastateltavista oikeastaan kaikilla oli vahvoja lajeja. Heistä sen toivat selvemmin esille Lehtinen ja Taipale, joista toinen on suuntautunut jääkiekkoon sekä koripalloon ja toinen moottoriurheiluun. Riihentupa koki ymmärtävänsä paljon tenniksestä, mutta urheilutoimittajan ammatissa siitä ei ole ollut hyötyä.

4.2 Työnkuvalla on vaikutusta lajituntemuksen hyödyntämiseen

Usein työnkuva vaikuttaa siihen, pääseekö urheilutoimittaja tekemään juttuja omista vahvoista lajeistaan. Haastateltavieni työtehtäviin vaikuttaa paljon se, missä tai kelle he työskentelevät. Iltapäivälehdissä toimivien Taipaleen ja Lehtosen työnkuvasta iso osa liittyy käännösjuttujen tekemiseen. Lehtonen mainitsee, että hänen työtehtäviinsä sisältyy jonkin verran myös printtiin kirjoittamista, joskin se työ on vähentynyt iltapäivälehdissä vuosien mittaan. Urheilun verkkotoimittajan työskentelystä puhuttaessa hänen vastuualueensa on hyvin monipuolinen.

Taipale kirjoittaa käännösjuttujen ja muiden nopeiden uutisjuttujen lisäksi muun muassa näkökulmia, kommentteja sekä analyysseja. Varsinkin mielipide- ja analyysijutuissa hän pääsee tuomaan esiin syvällistä formulatietouttaan.

Mä olen kirjoittanut aika paljon tällä lailla yleisluonteisesti nettijuttuja, mutta tosi paljon deskijuttuja, puhutaan käännösjutuista. Olen uutisreagoinnissa mukana, jos tulee uutisaiheita, niin kirjoittaa sitten nopeasti nettiin uutisjuttuja. Ja sitten tosiaan se, mitä juttuja teen, puolet tosiaan mun työajasta on sitä julkaisijan työtä. Mulle tulee toimittajan jutut, luen ne, kuvitan ne joskus, julkaisen ne ja hallitsen sitä liikennettä meidän sivustolla, eli minkä verran juttuja menee julki mistä, missä tahdissa ja mitä ryhmiä ja muuta. (Annastiina Lehtonen.)

Esimerkiksi tänään mulla oli tällainen perus, sitä kutsutaan uutisdeskiläisen työksi. Eli pidän huolen, että Iltalehti urheiluun tulee sisältöä. Silloinhan mä en totta kai voi keskittyä pelkästään formulaan, vaan mun pitää seurata koko urheilumaailmaa. Mutta jos puhutaan, että mulla on tällainen formulaspesiaalivuoro, niin silloin keskityn yleensä johonkin isompaan. Esimerkiksi Iltalehdellä meillä on yhteistyösopimus Jyrki Järvilehdon, entisen formula 1 -kuskin, asiantuntijan kanssa. Hänelle voin soitella, haastatella häntä, keskustella jostain ajankohtaisesta asiasta tai muuta. Tavallaan haastattelu, paitsi tämä tyyppi on meillä töissä ja omaa erilaisen perspektiivin kuin tavallinen pulliainen. Kirjoitan historiikkeja. Selitän jotain asiaa, mikä on formuloissa ajankohtainen. (Juuso Taipale.)

Osalla haastateltavista juttujen tekeminen on monipuolista. Kirjoittamisen lisäksi työnkuvaa sisältyy muutakin. Taipaleen vastuualueisiin kuuluu Iltalehden F1-asiantuntija Jyrki Järvilehdon jututtaminen studiossa. Lehtinen puolestaan tekee Aamulehdessä useamman kerran kuukaudessa julkaisettavaa urheiluaiheista podcastia, ja varsinkin koronakriisin alussa podcastien tekemiseen oli enemmän aikaa. Lehtinen listaa, että normaalisti hänen työnkuvansa kuuluvat henkilökuvat sekä otte-luraportit, joita tehdään hänen mukaansa ihan eri lailla kuin esimerkiksi viisi vuotta sitten.

Urheilulehteen viikoittain juttuja kirjoittavan Riihentuvan mielestä hänen tapansa tehdä juttuja eroaa merkittävästi muusta urheilujournalismista. Ylipäänsä jutut ovat todella pitkiä, joten hänen ei tarvitse tuijotella esimerkiksi 2000 tai 3000 merkin määrää.

*Tällä hetkellä mitä mä teen Urheilulehteen pääosin, niin ne ovat ihan eri juttuja kuin 99 prosenttia muusta urheilujournalismista. Koska mä en tiedä, milloin mä oon viimeksi tehnyt Urheilulehteen alle 15 000 merkkisen jutun edes. Niin nehän on semmoista Long Play -tyylistä journalismia, jossain määrin tutkivaa journalismia, mutta ennemmin mä teen hyvin pitkiä henkilöjuttuja tai tällaisia ilmiöjuttuja. No ehkä mä tietyllä tapaa ainakin toivon ja pyrin tekemään semmoisia juttuja, joissa yritetään tulla urheilusta poiskin päin ja miettimään jonkun ilmiön tai urheilijan vaikutuksia, ehkä enemmän semmoiselta yhteiskunnalliselta näkökantilta. Että menisi siitä urheilun kuplasta vähän pois ja yrittäisi katsella vähän isompaa kuvaa. Urheilulehtihän on yksi harvoja julkaisuja, jossa se on esimerkiksi mahdollista.
(Timo Riihentupa.)*

Osalla haastateltavissa työnkuva on sellainen, että he pääsevät hyödyntämään omaa lajituntemustaan. Taipaleella se on sitä, että hän tekee formuloista isoja juttuja tai toimii Iltalehden F1-studion juontajana. Lehtinen taas käyttää jääkiekkotuntemustaan kirjoittaessaan artikkeleita tai toimiessaan podcastin juontajana. Ylipäänsä monen kohdalla työnkuvaa kuvailtiin hyvin monipuoliseksi. Toisaalta taas Riihentuvan työnkuva eroaa muista paljon siinä, että kirjoittaa juttuja urheilun aikauslehteen.

4.3 Laaja-alainen urheilutuntemus on erikoistumista tärkeämpää

Kuten jo aiemmin on tullut todettua, vaikka urheilujournalismi on jo itsessään erikoistumista, myös sen sisällä on mahdollista erikoistua yhteen tai muutamaani lajiin. Mutta onko hyvä, jos esimerkiksi alalle tuleva nuori urheilutoimittaja yrittää erikoistua yhteen tai muutamaani lajiin? Tämä herätti kaikissa haasteltavissa hyvin samanlaisia ajatuksia.

Vastauksissa korostui selvästi laaja-alaisen urheilutuntemuksen tärkeys. Vaikka joukossa on niitä, joilla on omia vahvoja lajejaan, silti he kaikki arvostavat enemmän laajaa ja monipuolista urheiluymmärrystä. Lehtinen tuo esiin mielenkiintoisen näkökohdan. Hänen mielestään urheilutoimittajien monialaisuus on vähentynyt siitä mitä se joskus on ollut. Urheilujournalismi on siis jossain mielestä yksipuolistunut lajituntemuksen näkökulmasta.

Vähän ärsyttää, kun olen vähän kahta mieltä tästä asiasta. Mun mielestä se erikoistuminen on erittäin tärkeätä, kun ylipäänsä on hankalaa hallita erittäin monta laji erittäin hyvin.

Mutta varsinkin nykypäivänä, kun sisältöä pukataan ilmoille ihan älyttömästi, niin jotta haluaa tehdä jotain, jolla on merkitystä ja pysäyttää ihmisiä, ja on tietenkin rahanarvoista, niin vaatii tietynlaista spesiaali osatietoutta tai jotain. Mutta sitten kuitenkin korostaisin myös, että tällä hetkellä musta tuntuu, että semmoinen monialaisuus on hiukan heikommalla tollalla mitä se oli joskus, kun noita kokeneimpia toimittajia kuuntelee. En yhtään vähätteleisi monitietoisuutta, ja jonkinlaiset perustiedot olisi hyvä olla mahdollisimman monesta lajista. (Lauri Lehtinen.)

Kuten jo Lehtisen kommentista on havaittavissa, erikoistumista pidetään arvokkaana asia. Sisältöä ja tietoa kyllä verkkomaailmasta löytyy runsaasti, mutta laadukasta asiantuntemusta ei ole koskaan liikaa. Lehtosen mielestä on arvostettavaa, jos jollain urheilutoimituksella on varaa pitää kiinni joihinkin osa-alueisiin erikoistuneista toimittajista. Toisaalta erikoistumisen tarve riippuu työnkuvasta. Esimerkiksi nopeassa verkkopainotteisessa työssä on etu, jos tietää vähän kaikesta.

Niin, mä sanoisin, että se riippuu siitä kokoonpanosta. Jos on niin sanotusti varaa pitää jonkun osa-alueen erikoistoimittajia, niin on se varmaan todella arvostettavaa. Mutta kyllä minä sanoisin sen, että tuo on enemmän verkkovetoista ja semmoista reagointia. Siinä suhteessa laajempi spektri ja vähän tuntemusta monista lajeista helpottavat varmasti sitä nopeaa reagointityötä. Että jos tulee yhtäkkiä jokin pyöräilyyn liittyvä uutinen, että sä tiedät vähän siitä maailmasta. Ja seuraavan puolen tunnin päästä tulee juttu, joka liittyy jollain tavalla snookeriin, niin kyllä se mun mielestä hyvä hyödyntää. (Annastiina Lehtonen.)

Lehtosen sivusi vastauksissaan sitä, että on arvostettavaa, jos urheilutoimittajalta löytyy tuntemuksesta isoista suomalaislajeista, kuten jääkiekosta, yleisurheilusta ja hiihtolajeista. Taipale puolestaan näkee, ettei erikoistuminen sinänsä ole pahasta, mikäli se ei tarkoita sitä, että on puutteita urheilusivistyksessä etenkin suomalaisten suosikkilajien osalta.

Eli se raaka fakta on, että Suomessa pitää tietää jääkiekosta. Jos sitä on erikoistunut vaikka kuinka hyvin jalkapalloon, mutta ei ymmärrä jääkiekosta niin kuin mitään, niin sitten se sulkee enemmän ovia kuin vahva jalkapallotuntemus avaisi. Totta kai pelkille jalkapallotoimittajillekin voi olla tilausta ja erikoistoimittajalle voi olla tilausta, mutta se laaja skaala on tärkeä omata. Tosiaan voi olla ja kannattaa olla muitakin lajeja, joihin on erikoistunut tai on syvällisemmin sisällä. (Juuso Taipale.)

Kuten todettua, erikoistumiselle annettiin arvoa. Kuitenkin haastateltavien vastaukset kääntyivät vahvasti monipuolisen urheilukäsityksen puoleen. Sen nähtiin helpottavan työntekoa, sillä urheilutoimittaja joutuu pääsääntöisesti työskentelemään usean lajin parissa.

4.3.1 Intohimo ja kontaktit tekevät urheilutoimittajasta asiantuntijan

Urheilutoimittajan lajituntemuksella tarkoitetaan ymmärrystä jostain lajista. Urheilussa lajituntemusta voidaan pitää abstraktina käsitteenä. Se on hyvin subjektiivinen käsite, sillä sitä on vaikea määritellä yhdellä tietyllä asialla. Mutta mistä erilaisista asioista urheilutoimittajan asiantuntemus jostain lajista voi koostua?

Haastateltavista etenkin Lehtinen toi esiin intohimon tärkeyden. Esimerkiksi omaa urheilutaustaa lajista ei tarvita, mutta urheilulajia pitää seurata kovalla asenteella. Riihentupa näkee, että omasta urheilutaustasta voi olla etua, mutta hän löytää asiaan myös toisen puolen. Suomessa on joihinkin urheilulajeihin suuntautuneita arvostettuja ja erinomaisia urheilutoimittajia, joilta ei löydy esimerkiksi omakohtaista jääkiekko- tai ampumahiihtotaustaa.

Ylipäänsä urheilun seuraamista pidettiin tärkeänä. Vastauksista nousi esiin myös kontaktien luominen. Lajin tekijöiden ja muiden mielenkiintoisten taustahenkilöiden kanssa kannattaa verkostoitua esimerkiksi urheilutapahtumissa tai muulla tavoin.

Sitä täytyisi kuluttaa. Siinä modernissa hetkessä olisi hyvä perehtyä lajin kulkuihin, sen ihmisiin. Just katsoa paljon pelejä, esimerkiksi koripallo on muuttunut lajina valtavasti viimeiset viisitoista vuotta tästä. Ja tietysti semmoinen ihmisten tapaaminen, sitä ei voi koskaan aliarvioida. Mutta kaikista tärkein mun mielestä on semmoinen oma asenne. Täytyy olla työajan ulkopuolella kiinnostunut, perehtynyt ja kerryttää sitä tietämystä ja niitä sosiaalisia kontakteja ihmisistä ja oppeja. (Lauri Lehtinen.)

Mutta kyllä tietyllä tavalla mä näkisin, että siinä pitää olla jonkinäköistä lajitaustaa, että sä voit ihan oikeasti olla uskottava asiantuntija. Mutta sitten taas, onko Pekka Holopaisella mitään hiihtotaustaa? Ei taida olla. Niin kyllä se tuntuu, että se noista talvilajeista aika asiantunteva. Niin se tietyllä tavalla koostuu siitä, kuinka paljon ja kuinka kauan on seurannut jotain lajia. (Timo Riihentupa.)

Myös Lehtonen kokee olennaiseksi seikaksi ihmisten tietämisen. Tulosten lisäksi pitää osata nähdä kunkin lajin syy- ja seuraussuhteet.

Jos sä oot seurannut sitä tietyn aikaa, sä tiedät, miten ihmiset liikkuvat siellä keskenään, kuitenkin aika pienet piirit. Sen ajan myötä sulle on kertynyt ymmärrystä siitä asiasta, että tiedät enemmän kuin sääntökirjan. Sä tiedät enemmän kuin sen, että osaat tuloksista raportoida. Pääset vähän pintaa syvemmälle, mikä ottaa varmasti aikaa. Jos tulee joku nimi vastaan tietää, mitä se nimi merkitsee. Jos joku pelaaja siirtyy jostain johonkin tai urheilija tekee sopimuksen johonkin paikkaan ja siirtyy tiettyyn valmennukseen tai tiettyyn talliin, niin tiedät vähän, mitä se tarkoittaa. (Annastiina Lehtonen.)

Taipale lisää, että pitää tietää, miksi jotain tapahtuu ja mitä jonkun tapahtumisesta voi seurata tulevaisuudessa. Hänen mukaansa asiantuntemus jostain lajista tarkoittaa myös sitä, ettei vetoa vain muiden mielipiteisiin, vaan pystyy itse muodostamaan mielipiteitä ja perustelemaan niitä. Taipaleen mielestä nykyinen verkkojournalismi- tai sosiaalisen median kulttuuri on tehnyt sen, että miltei kuka tahansa halukas voi nostaa itseään asiantuntijaksi. Juuri tässä niin sanottu piireissä oleminen auttaa tekemään itsestään enemmän lajitoimittajan.

Jos on jääkiekkotoimittaja ja keskittyisi vain tekemään näitä käänösuutisia, niin okei, olet-han sä jääkiekkotoimittaja, jos sä vaan kirjoitat siitä. Mutta onko sitten sellainen, kun ei voi itse tuottaa sitä sisältöä? Eli pitää olla tietynlaisia kontakteja johonkin, ja just niin, että pystyy itse tuottamaan sitä sisältöä. Nykymaailmassa tää verkkojournalismi on tosi paljon häivyttänyt tätä toimittajan asemaa, kun kuka tahansa osaa kääntää ulkomaantekstejä suomeksi tai kopioida Suomessa tekstejä vähän uusiksi kirjoitettuna omalle sivulle. Se, että pystyy hankkimaan itse niitä haastatteluja, ihan aitoja uutisia, se tekee totta kai toimittajan. (Juuso Taipale.)

Urheilutoimittajan lajituntemus koostuu siis ainakin intohimosta, verkostoitumista sekä oman sisällön hankkimista. Urheilutoimittajan on seurattava paljon sitä kyseistä lajia, johon hän kokee olevansa erityisen hyvin perehtynyt. Hänen tulee olla jollain tavoin kontaktissa kyseisen lajin parissa oleviin ihmisiin. Lajituntemusta on etenkin se, että saa itse tuotettua haastatteluja, uutisia sekä muita sisältöjä. Lajista hyvin perillä oleva urheilutoimittaja osaa nähdä tuloksia paljon syvemmälle.

4.3.2 Uteliaisuus ja lukeminen ylläpitävät lajituntemusta

Miten jonkin lajin erikoisosaamista voisi sitten kehittää tai ainakin ylläpitää? Useampi haastateltava näki keinoiksi uteliaan asenteen kyseistä lajia kohtaan. Esimerkiksi jo lajiin liittyvien juttujen lukemisen nähtiin palvelevan lajituntemusta. Urheilulajia on syytä seurata aktiivisesti vuosittain, sillä monet lajit kehittyvät jatkuvasti. Sekä Lehtinen että Taipale nostavat tässäkin yhteydessä verkostoitumisen keskeisten laji-ihmisten kanssa.

Ja sitten kannattaa mennä paikan päälle ja jututtaa viisaampia mahdollisimman paljon. Kannattaa olla korvat hereillä. Ja usein myös kun jututtaa ihmisiä, siinä totta kai oppii lajista, mutta siinä myös oppii ihmisistä, jotka siinä lajissa ovat. Ainakin Suomessa, jossa mielenlaatuun sellainen oma keukalointi ei kuulu, niin kun juttelee muille ihmisille ja kertovat muista ihmisistä, niin siinä oppii paljon. Niitä tietoja voi sitten käyttää joko jossain jutussa tai ainakin kasvattaa omaa ymmärrystä, miksi jotain tapahtuu. (Lauri Lehtinen.)

Seuraamalla aktiivisesti muita saman alan toimijoita. Kehittymällä, ottamalla opiksi. Kehittymällä myös itse koko ajan. Ei pidä ajatella, että on valmis toimittaja tai tästä ei voi parantaa, vaan aina voi. Puhutaan sitten siitä kirjoitustyylistä tai joistain muista asioista. Ihan tällöinen, miten kehitetään, on vaikka tämä jatkuvien kontaktien luominen. (Juuso Taipale.)

Jo Lehtisen vastauksesta nousi pinnalle urheilujuttujen lukeminen. Myös Lehtonen tuumii omasta lajista kertovien urheilujuttujen lukemisen kasvattavan lajituntemusta. Ajan hermoilla pysymisen tärkeyttä Lehtonen kuvaa osuvasti seuraavalla esimerkillä.

Et voi kirjoittaa uskottavasti mitään Mestarien liigasta, jos sulla ei ole käsitystä siitä, mitä kautta ne joukkueet sinne päätyi, ketkä siellä pelaa, minkä kokoisista seuroista on kyse. Sellainen asioiden selvittäminen on myös sitä. Näen sen arvokkaana, että pystyy pitämään sen oman näkökulman suht laajana ja näkee sitä kenttää vähän pidemmälle. Näkee, etteivät mitkään lajit ole irrallaan maailman menosta. (Annastiina Lehtonen.)

Itseen jonkin lajin asiantuntijana pitävällä toimittajalla pitää siis olla hyvä kokonaiskuva lajinsa tilanteesta. Urheilutoimittaja on varustautunut uteliaalla asenteella lajissa tapahtuviin asioihin sekä uusimpiin käännteisiin. Uteliaisuutta niin sanottua omaa lajia kohtaan on se, että on esimerkiksi kiinnostunut lukemaan muiden urheilutoimittajien juttuja lajista.

4.4 Laaja-alainen urheilutuntemus takaa paremmat mahdollisuudet työelämään

Jo urheilutoimittajan erikoistumista käsiteltäessä haastateltavat liputtivat laaja-alaisen urheilukäsityksen puolesta. Urheilutoimittajan on lähtökohtaisesti hyvä omaksua tekemään juttuja mahdollisimman monesta eri urheilulajista. Koska puhutaan nimenomaan urheilutoimittajasta, sen tittelin voisi ajatella käsittävän koko urheilun kirjon.

Haastateltavat nostivat nyt tarkemmin esiin sen, miksi laaja-alainen urheilutuntemus on niin tärkeää. Moni koki sen avaavan paremmin ovia urheilutoimittajan töihin. Töiden saannin lisäksi sen nähtiin palvelevan myös itse työntekoa, sillä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta urheilutoimittajan työssä joutuu kohtaamaan useita urheilulajeja.

Taipale pohtii, että oletettavasti urheilutoimittajaksi pyrkivä henkilö useimmiten seuraa urheilua hyvin monipuolisesti. Hänen mukaansa laaja-alainen urheilun seuraaminen tulee urheilutoimittajalle luonnostaan. Ennen kaikkea monipuolinen urheiluymmärrys on tärkeää urheilutoimittajan itsensä kannalta.

Simppele vastaus tuohon on varmaan se, että se helpottaa kovasti omaa työllisyyttä, varsinkin jos on nuori toimittaja. Niin kuin sanoin, on tärkeää, että on se vahva pohja ja sitten ne pari hyvää pilaria. Kun urheilukärpänen puree, tulee seurattua lajia kuin lajia, ja varmaan tälle alalle ei päädy, jos urheilu ei kiinnosta. Musta tuntuisi tosi oudolta ajatella, että löytyisi yhtään urheilutoimittajaa, joka ei tietäisi kuin vain siitä yhdestä lajista, josta kirjoittaa. (Juuso Taipale.)

Haastateltavista erityisesti Lehtinen korostaa, että laaja-alainen urheiluymmärrys helpottaa urheilutoimittajana olemista. Hän puhuu esimerkiksi maakuntalehden urheilutoimittajan pesteistä, sillä esimerkiksi jo kesätoimittajana tulee väistämättä juttukeikkoja myös niistä lajeista, joihin ei ole ennestään erikoistunut tai kummemmin syventynyt. Hänen mielestään niissä tilanteissa urheilutoimittajan osaaminen joutuu kunnolla testiin.

Jääkiekko on usein urheilutoimituksissa se laji, johon voi suuntautua, mutta Lehtinen näkee, että sellainen tie on usein kovin työläs. Lehtisen mukaan ydinsana monipuolisessa urheilun seuraamisessa on perspektiivi, ja tässä kokeneet urheilutoimittajat ovat yleisesti ottaen nuoria edellä. Asiat ja erilaiset saavutukset osataan laittaa oikeisiin mittasuhteisiin.

Eli sen monialaisuuden vaatimuksen löytää edestään tältä alalla joitain poikkeuksia lukuun ottamatta. Ja yleensä ne poikkeukset liittyvät jääkiekkoon, ja se on mahdollista, sillä jääkiekko on selkeästi sellainen vaihtoehto, jolla pystyy tällä alalla tienamaan rahaa ilman, että tarvitsee muita lajeja tehdä. Jos siihen pyrkii ja haluaa, toki kannattaa tiedostaa se, että se on erittäin vaikeata. Eli jos haluaa kasvattaa todennäköisyyttä sille, että saa tällä alalla rahaa, leipää, niin se monialaisuus kannattaa muistaa. Ja toinen on myös se, että kun ymmärtää muita lajeja, saa paljon lisäperspektiiviä ymmärtää sitä niin sanottua omaa lajiaan. Tässähän yleensä tällaiset kokeneet urheilutoimittajat ovat äärettömän hyviä. Se johtuu siitä, että ne ovat usein seuranneet pitkään monipuolisesti urheilua, jonka takia niille muodostuu käsitys siitä, mikä on oikeasti merkittävää, isoa ja niin sanotusti huikean käsitettävemmän mahtavaa ja mikä ei. (Lauri Lehtinen.)

Lehtonen ja Riihentupa jatkavat, että ymmärrys mahdollisimman monesta urheilulajista auttaa urheilutoimittajan työssä. Kun ei ole titteliltään jonkin lajin erikoistoimittaja, kirjoittavan urheilutoimittajan hommissa joutuu suurella todennäköisyydellä kirjoittamaan jutun lajista kuin lajista. Etenkin maakuntalehden urheiluosastolla joutuu vähäisten resurssien takia uutisoimaan milloin mistäkin.

Kyllä minä sanoisin, kun eletään paljon hektisempää aikaa, että kaikki on verkkovetoisempaa tällä hetkellä, ja kun puhutaan isoista medioista, kaikki on tavallaan samalla viivalla kilpailmassa uutisista. Ja eihän se uutinen kysy, mistä se laji tulee. Mutta minä näkisin, että semmoinen vankka valmius yleistoimittajuuteen on tosi iso valtti siinä, että pystyy reagoimaan nopeasti ja pystyy tekemään sitä kautta hyvää journalismia eri aihealueista. Että

tämä on mun oma kokemus, olen kuitenkin printti- ja verkkomediamaailmasta. Se on tietenkin eri, jos mietitään Yleä ja Maikkaria, jotka tekevät verkko- ja tv-vetoista mediaa. (Annastiina Lehtonen.)

No taas mä pohjaan omat näkemykseni ehkä siihen käytäntöön, että sun on ihan pakko pystyä kirjoittamaan pesäpallosta, jalkapallosta, jääkiekosta, lentopallosta, jos sä olet töissä missä tahansa muussa mediassa kuin kahdessa iltapäivälehdessä. Koska urheilutoimittaja on niin vähän ja niiden pitää pystyä jollain perus tietotasolla kirjoittamaan käytännössä ihan kaikesta. Ja koska mä ainakin uskon, että se tulosjournalismi ei nyt ole oikein moneen vuoteen kiinnostanut ketään. On se sitten salibandy, käsipallo tai jääkiekko tai jääpallo, niin se tulos itsessään seuraavan päivän lehdessä ei kiinnosta ketään. Sitten olisi hyvä, että olisi ymmärrys siitä lajista, niin pystyisi kirjoittamaan siitä jotain muutakin kuin sen tuloksen. (Timo Riihentupa.)

4.4.1 Urheilutoimittajan kannattaa kysyä tyhmiä

Millaista laaja-alainen urheilutuntemus voisi sitten käytännössä olla? Timo Riihentupa esitti jo aiemmin, että esimerkiksi maakuntalehdessä palloiluottelusta seuraavan päivän sanomalehteen kirjoittavan urheilutoimittajan pitäisi tuoda otteluraporttiin muuta kuin tuloksen. Toisaalta verkkoon keskittyvissä urheilumedioissa uutisoidaan päivittäin tuoreimmista tuloksista. Perehtyminen tärkeys tulee esiin esimerkiksi silloin, kun pitää tehdä henkilöjuttua ja urheilijasta haluaa saada irti muutakin kuin pelkät saavutukset. Puolestaan kolumni- ja analyysiteksteissä tarvitaan jo syvällisempää lajituntemusta.

Useammat haastateltavat näkevät, että on mahdoton ajatus tietää kaikista urheilulajeista kaikkea. Lajituntemusta laajentaessa pitääkin olla armollinen itseään kohtaan. Lehtonen ja Riihentupa pitävät hyvänä lähtökohtana lajin sääntöjen opettelua. On hyvä tietää, mikä on jollekin lajille tai sarjalle ominaista. Kokonaiskuva on hyvä olla tiedossa. Lehtosen mielestä on tärkeä tietää, millaisista kisatyypeistä esimerkiksi maastohiihdon maailmancupkausi koostuu. Hänen mukaansa urheilutoimittajan työssä laaja-alaisesta urheilun seuraamisesta on hyötyä esimerkiksi silloin, kun eteen tulee uusia lajeja.

Toki kaikki tietävät, että Suomessa futista pelataan kesällä ja hiihtoa on talvella. Mutta jos puhutaan vähän semmoisista niche-lajeista enemmän, niin niiden kohdalla se, minkälainen se kisaformaatti on, millä tavoin sellaisissa urheilulajeissa kilpaillaan ja mitä se tarkoittaa sen urheilijan harjoittelukausien ja sen urheiluvuoden kannalta. Suunnilleen on käsitys siitä, että esimerkiksi nyrkkeilyssä, mitkä eri liitot kisaavat ja millä tavalla niitä matseja järjestetään. Vähän saada siitä skenestä kiinni. Jos sä et tiedä, mikä on Tour de ski, mitä sillä tarkoitetaan. On niistä kärryillä, ketkä hallitsee sitä milläkin tasolla sitä toimintaa ja miten se sitten vaikuttaa siihen urheilijaan ja erilaisiin kausiin. (Annastiina Lehtonen.)

Lehtinen kokee, että on tärkeää tietää niistä urheilulajeista, jotka kiinnostavat suomalaisia. Myös pienemmistä lajeista kuten melonnasta olisi hyvä tietää alkeet. Hän muistuttaa, että etenkin pienempien lajien kohdalla kannattaa kysellä rohkeasti alan ihmisiltä. On myös hyvä tietää, ketkä ovat juuri nyt lajinsa maailman huipulla ja laajentaa sitä ymmärrystä sen mukaan.

On hyvin vaikea tietää kaikesta edes jonkun verran saatikka paljon. Taas näistä vähemmän suosituista, esimerkiksi niin sanotuista melonnoista yrittäisi saada jonkun perustason. Olisi hyvä ymmärtää joka lajista perusydin, eli mikä on lentopallo-ottelun alin pistemäärä, jonka joukkue tarvitsee, jotta se voittaa sen. Ja jotta siitä pääsee siihen, että pitää kirjoittaa juttu lentopallo-ottelusta, tai tajuaa miksi yksi erä on päätynyt 25–21, sillä on riittänyt voitto, mutta jossain erässä on tarvittu 30 pistettä. Kun ei voi kaikkea ymmärtää, niin täytyy olla valmis kysymään tyhmiä kysymyksiä, jotta sen perusymmärryksen, mikä on merkittävää, miten tämä laji toimii, mitkä säännöt ovat, niin saa vihoviimein haastattelutilanteessa. (Lehtinen.)

Taipaleen mielestä monipuolinen urheilutuntemus voi olla oikeastaan ihan kaikkea: osaa uutisoida pintapuolisesti, mutta myös toisinaan pystyy kertomaan lähes lajista kuin lajista syvällisestikin. Hänen mielestään nuorille urheilutoimittajille on luontaista kertoa tulosuutisista nopeasti nykyisessä verkkomaailmassa. Toisaalta on suotavaa nähdä tuloksien taakse. Esimerkiksi kun Suomen jalkapallomaajoukkueen peli on yleisessä tiedossa, urheilutoimittajan on hyvä tuoda esiin, miksi kyseiseen lopputulokseen päädyttiin.

Ei voi olla yhden tempun poni vain sen yhden lajin suhteen ja sen juttutyypin suhteen. Sitteen on niin spesifi tyyppi siellä työmarkkinoilla, että se on työnantajalle melkoinen riski ruveta sitä palkkaamaan. Just tuommoinen niin kun opeteltavissa oleva asia tavallaan, tarkoitan tuommoisen numeerisen tai tilastofaktan voi kuka tahansa osata. Mutta sitten, kun siitä pitää ymmärtää jotain, osata rakentaa siitä jotain, niin se tekee sen asiantuntijan. Että just se, ketkä oli parhaita pistemiehiä, niin mistä se johtuu? Mitä siitä voi seurata? Tämmöisiä asioita rupeaa heti pyörittelemään mielessään. (Juuso Taipale.)

Se, millä tasolla urheilutoimittajan kannattaa olla monipuolinen, voi tarkoittaa jo esimerkiksi lajisääntöjen ymmärtämistä. Tekijällä on oltava tietynlainen kokonaiskuva siitä, mitä kyseissä urheilulajissa tapahtuu: mitkä ovat sen keskeisimmät tapahtumat ja miten kausi ylipäänsä etenee. Tärkeäksi koettiin myös se, että on kartalla niistä lajeista, jotka kiinnostavat suomalaisia. Mielenkiintoinen huomio oli se, että itselle vieraista lajeista kannattaa kysellä juttukeikoilla tyhmiä kysymyksiä itseltään selvistäkin asioista. Haastateltavista Taipale puolestaan nosti rimaa ylemmäs, sillä hänen mielestään erilaisista urheilulajeista olisi hyvä etsiä syy- ja seuraussuhteita. Näin ajateltuna laaja-alaiseen lajituntemukseen liittyy myös vaativuutta.

4.4.2 Urheilun seuraaminen vaatii aikaa etenkin lajitoimittajalta

Haastateltavista osa näki, että on vaikea antaa yksiselitteistä vastausta siihen, kuinka laajasti urheilua olisi hyvä seurata. Jos ylipäänsä on intohimoa ja paloa suosikkilajejaan kohtaan, urheilun seuraamiseen ei liity mitään aikamäärää. Lehtisen mielestä urheilutoimittajan ammatti on luonteeltaan intohimoala, mistä johtuen urheilua tulee seurattua vapaaehtoisesti eikä mitenkään pakon saanelemana.

Toisaalta muutaman haastateltavan mielestä intohimoisessa urheilun seuraamisessa on myös haasteensa. Pahimmassa tapauksessa seuraaminen voi kääntyä itseään vastaan. Mikäli urheilua seuraa päivittäin kovalla asenteella, työajan ja vapaa-ajan välinen ero voi hämärtyä. Lehtinen mielestä on hyvin henkilökohtaista, miten laajasti urheilua seuraa vapaa-ajalla. Paljon vaikuttaa se, millaisia tottumuksia itseltä löytyy. Jos on seurannut hyvin varhaisesta vaiheesta asti useita lajeja, laaja-alainen urheilun seuraaminen on hyvin helppoa. Jos on seurannut pienestä asti vain tiettyjä lajeja, se ei ole yhtä luontevaa.

Lehtosen mielestä omiin suosikkilajien seuraamiseen pitää käyttää paljon aikaa, jos haluaa pyrkiä jonkin tai joidenkin urheilulajien erikoistoimittajaksi. Hänen mukaansa tätä helpottaa kuitenkin se, että erikoistoimittajaksi pyrkivät paneutuvat urheilulajeihin omasta tahdostaan.

Toisaalta on yleensä kivaa tämä duuni, mutta se huono puoli on, että on semmoinen sisäänrakennettu oletus, että pitää seurata kahdeksasta neljään ulkopuolella. Ja nyt en siis puhu kaksivuoro- ja viikonlopputöistä, vaan niin kuin vapaa-ajan käyttämisestä tähän työhön. Ja se kuinka laajasti on hyvin vaikea kysymys, sillä se on hyvin henkilökohtainen asia. Itselleni on ollut aika luonnollista seurata pallopelejä tai yleisurheilua tai hiihtoa jo pienestä pitäen. Mutta jos ei olisi ollut, niin ei sitä sillä lailla pakottaankaan pysty, eikä sitä varten ehkä kannata omia sosiaalisia suhteitaan pilata. Jos Huuhkajat on 180:s Fifarankingissa ja jalkapallo ei ole sun oma laji, sen voi jättää vähemmälle. Mutta jos se on menossa EM-ki-soihin, ehkä kannattaa nostaa omaa seuraamistaan ja lukea joku juttu netistä, lukea joku kirja tai katsoa pari peliä. (Lauri Lehtinen.)

Jos miettii, että sä olet sellaisen lajin asiantuntija, jossa pelataan sarjaa, niin ehkä siinä voi olla ympärivuorokautistakin se seuraaminen. Kyllä mulle on esimiehet painottanut, ei nykyiset pelkästään, vaan aina esimiehet on painottanut, että työaika on ok rajata työaikaan. Mutta jos haluat oikeasti olla spesifioitunut johonkin lajiin, niin kyllä se sitten vaatii myös. Tuskinpa sä ajaudut minkään lajin asiantuntijaksi tai erikoistunut jonkun lajin erikoistoimittajaksi, jos sä et kokisi sitä mitenkään miellyttäväksi seurata. (Annastiina Lehtonen.)

Puolestaan Taipaleen mukaan on hyvä suunnata seuraamista niihin lajeihin, jotka ovat Suomessa suosittuja. Perinteisten menestyslajien lisäksi olisi hyvä mietittävä sitä, mitkä lajit ovat nosteessa.

Ei kymmenen viisitoista vuotta sitten joku snooker vaikka ollut mitenkään merkittävä laji täällä. Nyt sille rupeaa löytymään tilausta. Tämä on sitten mun kannalta harmittavasti, että esimerkiksi formulat menee vuosi vuodelta koko ajan alaspäin suosiossa ja siinä, miten paljon siellä on suomalaisia. Ainakin toistaiseksi se on vielä yksi kiinnostavimpia lajeja Suomessa, onneksi. Varsinkin työllistymisen kannalta on suhteellisen tärkeää, että tietää, mikä kiinnostaa suomalaisia. (Juuso Taipale.)

Ei siis ole mitään tarkkaa määritelmää sille, kuinka laaja-alaisesti urheilutoimittajan kannattaa urheilua seurata. Haastateltavien mielestä on hyvin subjektiivista, miten paljon vapaa-aikaa haluaa käyttää urheilun seuraamiseen. Joillekin urheilutoimittajille monen urheilulajin seuraaminen voi olla hyvin luontevaa. Toisaalta jotkut urheilutoimittajat haluavat pyhittää vapaa-aikansa muille asioille, joten urheilun seuraaminen ei välttämättä olekaan niin monipuolista. Vastauksista nousi esiin myös se, että jos ammatillisessa mielessä haluaa tehdä valintoja urheilun seuraamisen suhteen, kannattaa seurata esimerkiksi niitä lajeja, jotka ovat Suomessa suosittuja.

4.5 Jääkiekko jyrää, vanhemmat urheilutoimittajat monipuolisempia perinnelajeissa

Kun puhutaan urheilutoimittajan lajituntemuksesta, on hyvä perehtyä siihen, onko nuoren ja vanhemman polven urheilutoimittajien välillä havaittavissa selviä keskittymiä joihinkin lajeihin. Osa haastateltavista koki, että moni nuori urheilutoimittaja on kallellaan jääkiekkoon. Lehtisen ja Taipaleen mielestä jääkiekko on erittäin suosittua nuorten urheilutoimittajien keskuudessa.

Toisaalta vaikka Lehtonen näkeekin jääkiekon kiinnostavan nuoria, myös vanhemman polven urheilutoimittajissa on jääkiekkoihmissiä. Taipale muistuttaa, että koska on myös vanhemman polven kiekkotoimittajia, onkin vaikea sanoa, onko jääkiekkoon keskittyvien toimittajien joukko Suomessa viime aikoina laskenut tai vähentynyt.

Lehtisen mielestä on toki hyvä, että moni alalle tulevista nuorista urheilutoimittajista haluaa kirjoittaa jääkiekosta, mutta samalla hän näkee myös haittatekijöitä. Mitä enemmän on toimittajia, jotka haluavat kirjoittaa jääkiekosta, sitä kovempaa on kilpailu. Hänen mielestään jääkiekon vastapainoksi pitäisi keksiä myös muuta, sillä kilpailutilanteesta johtuen työmarkkinoilla voi olla ahtaassa raossa pelkällä jääkiekosta kirjoittamisella.

Suomessa niin sanotuiksi perinteisiksi entisaikojen menestyslajeiksi mielletään ainakin yleisurheilu, maastohiihto ja paini, vaikka toisaalta näissä lajeissa on saavutettu hyvää suomalaismenestystä myös 2010-luvulla. Silti viime vuosina suomalaisten yksilöurheilijoiden arvokisamenestys on heikompa kuin ennen vanhaan. Samaan aikaan urheilumediassa on puhuttu palloilulajibuumista, kun esimerkiksi koripallossa ja jalkapallossa on yletty arvokisoihin.

Lehtinen muistuttaa, ettei nuorten toimittajien kuitenkaan kannata suhtautua vähättelevästi yleisurheiluun tai maastohiihtoon. Sekä Lehtinen että Taipale kokevat, että esimerkiksi yleisurheilussa on enemmän vanhempaa toimittajapolvea. Formuloihin perehtynyt Taipale on puolestaan huomannut, että moottoriurheiluun keskittyneet nuoret kirjoittajat ovat harvassa.

Kyllähän jääkiekko on älyttömän suosittu laji alalle tulevien nuorten keskuudessa, joka on tavallaan fiksua. Mutta nämä hiihdot, yleisurheilut ja muut ovat aika laskusuunnassa, ja on kuitenkin hyvä muistaa se, ettei niihin lajeihin kannata kovin ylimielisesti suhtautua, kun tälle alalle tulee. Koska homman nimi on se, että hiihdon Suomen cupia, jota näytetään tv:ssä, keskikatsojamäärä on 400 000 suomalaisessa katsojassa ja yleensä suomalaisille sitä urheilumediatuotetta tehdään. Eli kyllä mun mielestä nuorilla urheilutoimittajilla on vähän sellaista kapeampaa otetta mitä haluaisi. No kyllä siellä aivan varmasti on niinku hiihto, yleisurheilu, varmaan jonkin verran tällaiset lajit kuin paini ja suunnistus, tällaiset, jotka ovat ennemmin vanhemman polven suosiossa. Mutta mä sanoisin, että vanhempi sukupolvi on monipuolisempi näissä lajeissa. (Lauri Lehtinen.)

Nää on hirveän raakoja yleistyksiä. Siinä mielessä pitää olla hirveän varovainen, mitä tässä sanoo. Mutta kyllä mun mielestä esimerkiksi moottoriurheilussa ei ole kovin montaa nuorta toimittajaa. Että siinä se on selvästi ne vanhemmat. En sanoisi, että ne olisi enemmistö, mutta uutta verta ei tullut tilalle ainakaan samaan tahtiin mitä vanhoja on poistunut täältä. Yleisurheiluhan on semmoinen laji, jolle löytyy vankkumaton kannattajakuntansa. Toki näkisin sen lajin vetoavan enemmän vanhoihin. Samoin ne tekijät ovat vanhempaa kaartia. Jääkiekossa on semmoinen tasainen putki. Sanoisin ennemmin, että jääkiekossa on enemmän nuoria toimittajia, varsinkin tämän internetaikakauden aikana. (Juuso Taipale.)

Vastauksista tuli mielenkiintoisesti ilmi se, että uusilla alalle tulleilla nuorilla urheilutoimittajilla on sellaisia vahvoja lajeja, joista ei ehkä aiemmin ole uutisoitu niin näkyvästi. Tällaisia lajeja ovat esimerkiksi snooker, amerikkalainen jalkapallo sekä vapaaottelu eli UFC.

Mutta ehkä enemmän voisi ajatella, että nuorista löytyy myös tämmöisiä vähemmän Suomessa esillä olevien lajien tuntemusta enemmän. Snooker, esimerkiksi se. Tai sitten vapaaottelu ja nyrkkeily, toki ei se sano ikää, mutta ne ovat selkeästi semmoisia nuorempia ihmisiä kiinnostavia lajeja. Jenkeissä suuret lajit, mietin niin kuin korista, ja on pieni porukka, joka seuraa jefuakin. (Annastiina Lehtonen.)

No taas, pitäisi jaotella erikseen, sillä maailma on niin erilainen iltapäivälehdissä ja maakuntalehdissä, koska maakuntalehdessä sun pitää seurata ihan kaikkea. Mutta varmaan isossa kuvassa nuoria toimittajia on kamppailulajeissa. Mutta se johtuu siitä, että UFC:t sun muut ovat nuoria lajeja ja niihin suuntautuu nuoria urheilijoita. Sitten taas jossain hiihdossa, ehkä jossain yleisurheilussa mun mielestä on ehkä vähän enemmän vanhan polven toimittajia siellä, jotka ovat tietyllä tapaa niiden asiantuntijoita. Mutta sitten tietysti joku e-urheilu on hyvä esimerkki, että ei ole varmaan hirveän montaa yli kolmekymppistä e-urheilutoimittajaa. (Timo Riihentupa.)

Jääkiekon nähtiin olevan suosittua nuorten urheilutoimittajien keskuudessa, joskin osa haastateltavista muistutti myös vanhemman polven urheilutoimittajissa olevan paljon jääkiekkoon perehtyneitä tekijöitä. Eroavaisuuksia löytyy siinä, että perinteisiin yksilölajeihin ei ole suuntautunut hirveästi nuoria urheilutoimittajia, ja monen mielestä esimerkiksi yleisurheilusta kirjoittavat tekijät ovat pääosin vanhempia urheilutoimittajia. Nuorten urheilutoimittajien joukossa on puolestaan niitä, jotka ovat tuoneet paremmin esille esimerkiksi vapaaottelun ja snookerin kaltaisia lajeja.

4.5.1 Urheilukäsitys laajenee viimeistään maakuntalehdessä

Tässä opinnäytetyössä on jo aiemmin sivuttu jääkiekkomedia Jatkoaikaa. Se ja moni muu 2000-luvulla syntynyt urheilun verkkojulkaisu ovat esimerkkejä internetkauden murroksesta. Jatkoaika on osa vapaaehtoisuutta ja kansalaisjournalismia. Suomikiekko- ja Suomiurheilu, Valioliiga.com sekä Leijonat.com puolestaan saavat rahallista tukea ulkomaalaisilta vedonlyöntiyhtiöiltä.

Suurin osa urheilun verkkojulkaisusta ovat keskittyneet jääkiekkoon tai jalkapalloon. Haastateltavistani kolme ovat työskennelleet jossain kohtaa uraansa edellä mainituilla sivustoilla. Lehtinen ja Riihentupa käynnistelivät toimittajauraansa Jatkoajan riveissä. Taipale taas kirjoitti neljän vuoden ajan moottoriurheilupitoiselle SuomiF1-sivustolle. Lehtosella on puolestaan muutama kaveri, jotka ovat hankkineet kannuksensa Jatkoajan toimittajina.

Osa haastateltavista myöntää siinä olevan vaaransa, kun aiemmin vain yhdestä tai kahdesta urheilulajista kirjoittaneet toimittajat siirtyvät isompiin medioihin. He eivät kuitenkaan nähneet sitä isona ongelmana. Enemmistön mielestä urheilu-uutisointi ei ole vaarassa muuttua yksipuoliseksi tai kapeakatseisemmaksi. Tosin Lehtinen vetoaa jo aiemmin esittämiin havaintoihinsa. Nuoren urheilutoimittajan kannattaa laajentaa urheilutuntemustaan.

Ainakin tällä hetkellä Suomessa se menee sillä tavalla, no se voi tietysti muuttua seuraavan viidenkymmenen vuoden sisällä, mutta varmaan ainakin seuraavat 10–20 vuotta suomalaiset ovat aika menestyskulttuurisia ja on niitä tiettyjä perinnelajeja. Ja jos tulee uusi Petra Olli tai joku, joka voittaa olympiakultaa, niin jos ei tiedä, että on olemassa laji nimeltä paini siinä vaiheessa, tuossa tulee olemaan heikkous sille tekijälle. Mä niin kun näen, että se on semmoinen pienimuotoinen uhka, mitä kannattaa jokaisen median mieltä. Jos on jääkiekkomedia, niin ei niiden kannata mieltä sitä, että pitäisikö lisätä jalkapallo mukaan. (Lauri Lehtinen.)

Taipale komppaa Lehtisen ajatusta urheilutuntemuksen syventämisestä. Hän kehottaa nuoria urheilutoimittajia suhtautumaan urheilulajeihin avoimin mielin. Mikäli keskittyy vain yhteen lajiin, siihen voi sisältyä riskinsä.

Haastateltavista kaikki uskovat, että omaan tekemiseen saa monipuolisuutta viimeistään perinteisimmissä lehdistä. Kuten on jo moneen kertaan tullut ilmi, maakuntalehdissä urheilusta on pakko pystyä kirjoittamaan monipuolisesti. Lisäksi erilaiset työnhaut karsivat yksipuoliset tekijät. Ja kun puhutaan erikoistumisesta urheilulajeihin, Riihentuvan mielestä se tapahtuu aikaisintaan maakuntalehdessä.

Siis vaarahan se on aina. Mutta sanoisin, että kyllä nuo isommat talot varmaan pitää kuitenkin tietynlaiset rekryt, ja tämmöiset haastattelut karsivat ne tekijät. Sillä lailla että en näkisi minään välittömänä riskinä, että tuommoisiin isoihin urheilumedioihin päätyy tekijöitä, joiden laajapuolinen lajituntemus uupuu. Koska tosiaan koen, että jos päätyy tämmöiseen valtamediaan, niin siellä vaaditaan sitä lajitietämystä. Ja todennäköisesti maksimoidaan klikit eli raha, että siellä on tekijöitä, jotka pystyvät tekemään laaja-alaisesti lajista kuin lajista. Olemmehan me nähty mäkihypyssä, ettei siitä uutisoida läheskään niin paljon kuin kymmenen vuotta sitten. Totta kai se riski on joka lajille, ja siksi siinä erikoistumishommassa onkin tärkeää, että on sitä muutakin lajitietämystä, jos sille omalle erikoislajille tapahtuu jokin inflaatio. (Juuso Taipale.)

No niin, ehkä tässäkin kysymys on siitä, että sä haet Jatkoajalle kirjoittamaan, niin todennäköisesti sinulla on tähtäimessä se, että haluat tehdä jääkiekkournalismia ja se on se sun ala. Ja en sano, että Jatkoajalla uraansa aloitteleva, sporttisaiteilla tai Suomifutiksessa tai muissa aloitellut ihminen, etteikö se sitä voi olla. Mutta tiedä, näyttäytyykö se työnantajalle jotenkin liian kapea-alaiselta, jos ei ole muuta näyttöä annettavana. Mutta se sitten riippuu siitä, arvostaako työnantaja sitä, että sulla on kokemusta kirjoittamisesta, semmoisesta työtahdistista ja millaisia näyttöjä sulla on antaa. (Annastiina Lehtonen.)

En mäe koe, että tässä on uhkaa, koska Jatkoajasta päästään usein niihin maakuntalehtiin töihin. Ja sitten kun sä pääset maakuntalehteen, sitten sun on pakko pystyä kirjoittamaan monipuolisesti eri lajeista. Tavallinen kehityskulkuhan on, että mennään jostain Jatkoajasta johonkin maakuntalehteen, josta siirrytään joko Hesariin, iltapäivälehtiin tai Yleen. Mutta ennemmin uskoisin, että siinä maakuntalehdessä se erikoistuminen tulee, jos on tullak-

seen. Niitä on varmaan aina tietty määrä, mutta iso osa Iltä-Sanomissakin on verkkotoimitajia, jotka tekevät hirveällä määrällä nettijuttuja, eivätkä ne millään erikoistu. (Timo Riihentupa.)

Tiettyihin lajeihin keskittyvien verkkosivujen ei siis koettu olevan varsinainen uhkatekijä urheilujournalismin monialaisuuden kannalta. Haastateltavat näkivät, että urheiluosastoille haetaan sellaisia tekijöitä, jotka eivät ole urheilutuntemukseltaan liian yksipuolisia. Esimerkiksi työskentely maakuntalehden urheiluosastolla pitää huolen siitä, että joutuu tekemään juttuja myös niistä lajeista, jotka eivät ole omia suosikkeja.

4.5.2 Urheilun verkkojulkaisut ovat erinomaisia paikkoja käytännön opetteluun

Mitkä sitten ovat edellä mainittujen urheilun verkkojulkaisuiden keskeisimmät hyödyt esimerkiksi nuoren urheilutoimittajan kannalta? Jatkoajan mainetta pidetään yleisesti ottaen todella hyvänä. Haastateltavista kolme on työskennellyt jossain kohtaa uraansa tällaisilla verkkosivustoilla. Lehtosen mielestä esimerkiksi Jatko aika on oivallinen paikka harjoitella journalistisia käytäntöjä. Vaikka Lehtonen ei ole itse työskennellyt tällaisilla sivustoilla, hänen oma käsityksensä on, että niistä saa hyviä raameja nopeaan uutistyöhön. Useimmat urheilusivustot syöttävät päivän aikana ulos useita nopeita juttuja, mikä on käytännössä samanlaista työskentelyä kuin iltapäivälehdissä.

Taipaleen mukaan tällaisten sivujen kautta oppii muun muassa sen, miten etenkin nykyajan verkkojournalismia tehdään. Hänen mielestään kaupalliset verkkosivustot antavat valmiuksia hyvien nettiotsikoiden tekemiseen. Toisaalta taas Jatkoajassa pystyy kokeilemaan vapaammin mitä tahansa journalismin juttutyyppejä, koska kaupalliset intressit eivät sanele.

Osa haastateltavista luettelee Jatkoajan vahvuudeksi myös sen, että sieltä saa hyvää ohjeistusta juttujen tekemiseen tai muihin journalistisiin käytäntöihin. Lehtosen nostaa esiin myös yleiset journalistiset hyvät tavat, kuten lähteiden lainaamisen ja niihin viittaamisen.

Intohimoisten tekijöiden erikoistumissivustot, Jatko aika on varmaan Suomen merkittävin esimerkki tästä, ne voi yhtäkkiä saavuttaa tietynlaisen yleisön ja tehdä aika merkittävääkin juttua. Ne ovat ennen kaikkea hyviä paikkoja just tällaiselle opettelulle. Ja niissä pääsee sen lajin piiristä tekemään ihan mitä vaan haluaa, mihin on intohimoa, asennetta ja halua. Niin esimerkiksi jos havittelee Helsingin Sanomien urheilutoimittajan paikkaa, joku Jatko aika on erinomainen paikka mennä sinne ja tehdä ehkä vähän syvällisempää henkilökuva, analyysia ja kaikkea tällaista. (Lauri Lehtinen.)

Semmoiseen uutisreagointiin tottuminen ja siihen tahtiin tottuminen, kun tehdään verkko edellä jatkuvasti. Koska se on nykyaikaa ja itse uskoisin, ettei siitä tule taaksepäin tulemaan vaan siihen ollaan enemmän menossa. Tiedät siitä jutunteon luonteesta ja olet myös tottunut tavallaan siihen rytmiin, että kaikki tapahtuu salamannopeasti. Tai opit tuntemaan sen, mitkä ovat luotettavia lähteitä ja mitkä ovat taas vähän kyseenalaisempia. (Annastiina Lehtonen.)

Vaikka pääosin kaikki haastateltavat näkevät näissä sivustoissa olevan enemmän hyviä kuin huonoja puolia, Riihentupa mainitsee myös yhden miinuksen. Monet nuoret pääsevät hyvin nopeasti kirjoittamaan erilaisia kolumneja ja mielipidetekstejä, jotka vaativat Riihentuvan mielestä journalistista kokemusta.

Mutta sitten tuntuu siltä, että moni noista Jatkoajoista ja muista, Suomikiekko, Suomifutikset, sun muut ovat unohtaneet sen perustyon. Ne tekevät enemmän semmoisia kolumneja ja näkökulmia, jotka vaativat toimittajalta kuitenkin aina enemmän osaamista. On helpompi kirjoittaa perusartikkeli jostain aiheesta kuin kirjoittaa jokin hyvä näkemys. (Timo Riihentupa.)

4.5.3 Perinnelajeissa, jalkapallossa sekä e-urheilussa iskunpaikkoja

Haasteltavien mielestä nyt ja tulevaisuudessa nuoren urheilutoimittajan kannattaa ottaa haltuun omien suosikkilajiensa lisäksi erityisesti suomalaisen jalkapallon, perinteiset suomalaiset yksilölajit sekä e-urheilun kaltaiset uudentyypiset urheilumuodot. Jo aiemmin on käynyt selväksi, että esimerkiksi mäkihyppy on kärsinyt Suomessa urheilulajina inflaatiota pitkään jatkuneen menestymättömyyden takia. Päinvastoin taas jalkapallossa on suomalaisittain hyvä noste päällä, kun Suomen jalkapallomaajoukkue raivasi vuosi sitten tiensä Euroopan mestaruuskisoihin. Uudemmissa urheilulajeista e-urheilu on noussut erittäin nuorten keskuudessa suosituksi lajiksi.

Lehtonen nostaa avaintekijäksi sen, mitkä lajit kiinnostavat mitäkin ikäpolvea. Asioita voi miettiä siltä kantilta, miten eri medioiden lukijakunnat muuttuvat. Vaikka niin sanotut perinnelajit eli muun muassa yleisurheilu ja maastohiihto mielletään enemmän vanhempien ikäpolvien suosikkilajeiksi, Lehtinen kuitenkin uskoo, että myös näistä lajeista löytyy tulevaisuudessa iskunpaikkoja. Hän kokee yleisurheilun ja hiihdon olevan suomalaisille sen verran rakkaita lajeja, että niiden pariin kaivataan myös reilun kymmenen vuoden päästäkin asiantuntevia tekijöitä.

Mutta kyllä mä näkisin, että nämä perinnelajit ovat niitä, missä saattaa olla iskunpaikkoja. Että kun nämä kokeneemmat legendat jää tästä eläkkeelle sanotaanko viidentoista vuoden sisällä, niin kuka sen jälkeen. Koska mä luulisin, että niitä edelleen isolle yleisölle operoiviin

*toimittajapaikkoihin tehdään, että kuka ne ottaa. Niin kyllä oikeasti nuo esportit ja tuommoiset kannattaa vakavasti miettiä. Että tuota tietysti, jos älyttömän fiksu, niin kannattaa tutkia, mikä laji on sellaisessa tilanteessa kuin koripallo oli kymmenen vuotta sitten. Että on alka-
massa tällainen buumi ja ehkä sitten alkaa niihin perehtymään. (Lauri Lehtinen.)*

Suomen jalkapallomaajoukkueen arvokisapaikan vuoksi Lehtinen ja Taipale uskovat, että suomalainen jalkapallo saa tulevaisuudessa lisää medianäkyvyyttä. Vaikka kansainvälistä jalkapallotun-
temusta on jo ennestään löytynyt, Taipaleen mielestä kotimaisista jalkapalloilijoista olisi hyvä tietää
enemmän. Toisaalta hän kaipaa yleisurheilu- ja formulautisointiin lisää syvällisyyttä. Hän kokee,
että formuloista ja kansainvälisestä yleisurheilusta on uutisoitu pitkään tietyt nimet edellä. Taipale
toivookin, että esimerkiksi yleisurheilusta voitaisiin uutisoida ja kirjoittaa nykyistä monipuolisemmin.

Usein monen lajin uutisointia sanelevat tietynlaiset ilmiöt. Esimerkiksi Formula 1 on henkilöitynyt
pitkään Kimi Räikköseen, mutta nyt ja varsinkin tulevaisuudessa taas Valtteri Bottakseen. Yleisur-
heilussa suurin mediahuomio kohdistui pitkään miesten keihäänheittoon, mutta parin viime vuoden
aikana naisten pika-aidat on noussut samanlaiseen asemaan.

*Jalkapallo on enenevässä määrin ja nimenomaan suomalainen jalkapallo. Mutta näen suo-
malaisen jalkapallon tulevaisuuden kannalta, että ehkä Veikkausliiga ja suomalaiset pelaaj-
at maailmalla on ihan hyvä oppia ymmärtämään ja hallitsemaan paljon paremmin. Olisi se
hienoa, että tavallinen lukija klikkaisi haastatteluja tai muita yleisurheilujuttuja muistakin
tyypeistä kuin Usain Boltista tai meidän keihäänheitäjistä. Siinä on ehkä semmoinen. Mo-
nessa lajissa näkee, että on muutamat tyypit, jotka siinä lajissa kiinnostavat ja joilla sitten
myös myydään. Yleisurheilussa ihan kansainvälisesti Usain Bolt oli se, mikä kiinnosti yleis-
urheilumaailmassa. Aina jos vaikka puhutaan Sauberista, se on Kimi Räikkösen talli. Jos
on joku Nick Heidfeld, niin se on Kimi Räikkösen entinen tallikaveri, tyylinen. (Juuso Tai-
pale.)*

Vähemmän yllättäen kaikki nostivat esille e-urheilun lajiksi, joka voi kasvaa isoksi tulevaisuuden
urheilulajiksi Suomessa. E-urheilun kuluttajat ovat nuorta polvea, mutta haasteltavien mielestä
Suomessa ei ole silti vielä hirveästi nuoria e-urheilusta kirjoittavia urheilutoimittajia. Taipaleen mu-
kaan vielä harvemmassa ovat ne urheilutoimittajat, jotka seuraavat sekä e-urheilua että niin sanot-
tua tavallista huippu-urheilua. Riihentupa puolestaan kaipaa e-urheilusta uutisoimiseen enemmän
kriittisyyttä ja journalistista otetta. Lehtonen pohtii, että e-urheilun lisäksi tulevaisuuden trendikkäitä
lajeja voisivat olla yhä enenevässä määrin vapaaottelu, lumilautailu sekä freestylehiihtolajit.

*Se, mikä on pistänyt ehkä silmään, en ole e-urheilun asiantuntija, mutta se on aika sem-
moista positiivissävyistä kaikki uutisointi liittyen e-urheiluun. Ehkä sinne e-urheiluun on tu-*

levaisuutta, niin ehkä siihen vielä kehittyisi samalla tavalla sellaista kriittistä tai journalistista. Varmaan on toki hyviä toimittajia, ja olen lukenut ihan kriittisiäkin puheenvuoroja lajista ja juttuja. Mutta ehkä e-urheilu on semmoinen, johon kaipaisin semmoista urheilujournalismia, jota on muissa lajeissa. (Timo Riihentupa.)

Joillakin medioilla on käsittääkseni e-urheilutoimituksia, jotka ovat irrallaan kaikesta muusta urheilutoimittamisesta, mikä on taas silleen vielä vähän kankeata. Näkisin sen olevan semmoinen, että jos sulla on käsitys siitä maailmasta, niin se on sitten kyllä arvokasta. Sitten taas meillä Suomessa kiinnostavuus henkilöityy paljon eri urheilijoihin, niin kuin joku miettään vaikka pujotteluita tai muita. Meillä ei ole hetkeen ollut sellaista kärkitason urheilijaa. Mutta jos me saadaan joku urheilija, joka on maailman kärkeä jossain lajissa, niin sitten se on semmoinen osa-alue, johon kannattaa tarttua. (Annastiina Lehtonen.)

4.6 Urheilutoimittaja tarvitsee lajiosaamista, perspektiiviä sekä kriittistä asennetta

Kun haasteltavilta kysyttiin sitä, mikä on urheilutoimittajan työssä olennaisinta, osa nosti jopa hie-
man yllättävästi esiin substanssiosaamisen, jolla tarkoitetaan juuri urheiluymmärrystä. Taipaleen mielestä merkittävin tekijä liittyy juuri urheilulajeihin. Urheilutoimittajan pitää ymmärtää urheilusta paitsi monipuolisesti, hänellä on myös hyvä olla joitain vahvoja lajeja. Itsensä brändäämisestä on puhuttu Suomessa jo pitkään. Taipaleelta löytyy siihen selvä kanta.

No kyllä mä tärkeämpänä näen, että pitää olla se substanssiosaaminen kunnossa. Nyt puhutaan tosiaan siitä, minkä ekana sanoit, että tietää urheilusta monipuolisesti paljon. Ja siihen kylkeen tietää parista lajista tosi paljon. Tuo persoonallinen kirjoitustyyli, voi olla erittäin hyvä toimittaja, vaikkei ole mitenkään persoonallinen tai brändännyt itseään. Melkein tämä itsensä brändääminen on tietynlainen kirous, siitä puhutaan koko ajan, blaa, blaa, blaa. Ei se pelkästään tie onneen ja auvoon ole. (Juuso Taipale.)

Lehtinen kertoo, että aiemmin intohimo oli hänen mielestään olennaisin asia urheilutoimittajan hom-
missa. Sitemmin Lehtinen on pitänyt suuressa arvossa sitä, että osaa laittaa asiat perspektiiviin. Tällä hän tarkoittaa sitä, että urheilutoimittaja osaa suhteuttaa näkemäänsä ja kuulemaansa. Hän ymmärtää kontekstin. Esimerkiksi livo Niskaselle seitsemäs sija MM-kisojen 15 kilometrin perinteisen tyylin väliaikakisassa on pettymys, sillä se on hänen paraatimatkinsa. Harvemmin kymmenen kärjessä hiihtävälle Perttu Hyväriselle vastaava olisi täyden kympin arvoinen suoritus. Urheilutoimittajalta pitääkin osata katsoa urheilua hyvin laaja-alaisesti.

Osa asettaa perspektiiviin suomalaisen maailmacupin seitsemännen sijan, että mitä se tarkoittaa. Miksi tämä on iso juttu, miksi tämä ei ole iso juttu ja mitä tästä seuraa. Sellainen perspektiivi on mun mielestä älyttömän tärkeätä, ja sellaisia toimittajia on erittäin siisti lukea ja heidän edustamastaan mediasta on jopa syytä maksaa. Että jos suomalainen on niin kuin seitsemäs vaikka formula ykkösissä. Mutta se on eri asia, jos suomalainen tulee

seitsemänneksi, vaikka tämänhetkisessä tilanteessa alppihiihdossa se on sensaatio Palanderin ja Poutiaisen jälkeen. Tässä on aina tämmöisiä perspektiivieroja, joita pitäisi osata laittaa. (Lauri Lehtinen.)

Lehtonen listaa kaikista olennaisimmiksi tekijöiksi muun muassa julkaisualustan tuntemisen, reagoit nopeuden sekä kriittisyyden.

Varmasti myös mikä on tärkeätä, on avoimuus. Siinä että olet avoin ulkopuoliselle palautteelle, avoin ottamaan vastaan sellaisista asioista, joista ei ole välttämättä niin paljon tietoa. Avoin palautteelle, avoin oppimaan, avoin kuuntelemaan ja myös yhtä lailla kriittinen sitä omaa alaa työtäsi kohtaan, sellainen terve itsekriittisyys siinä samalla. (Annastiina Lehtonen.)

Riihentuvan näkemyksiin siitä, mitä on hyvä urheilujournalismi, vaikuttaa paljon se, millaisia juttuja hän tekee Urheilulehteen. Hän toivoo, että urheilutoimittajat käsittelevät enemmän yhteiskunnan suhdetta urheiluelämään. Ylipäänsä urheilutoimittajien olisi hyvä muistaa toimia vallan vahtikoirana. Sen sijaan hän ei pidä lajituntemuksen arvoa isona tekijänä. Riihentuvan ehkä kiinnostavin näkemys on se, että myös muun journalismin olisi hyvä ottaa mallia urheilujournalismista.

Ehkä tietyllä tavalla muu journalismi voisi ottaa oppia siitä, miten urheilujournalismissa on pakotettu sellaiseen tarinallisuuteen ja pitää olla tunnetta ja semmoista. Välillä kun lukee lehteä ja lukee uutista jostain muusta, niin se uutinen on saatettu kertoa seuraavan päivän lehdessä jo ensimmäisessä lauseessa, niin ketä enää kiinnostaa lukea se juttu sen jälkeen. Sitten kun katsoo urheilusivuja, siellä on hienoja tarinoita vaikka ykkösdivarin sählypelistä, joka on päättynyt 2–2. Niin sinne on osattu kaivaa semmoinen tarina, joka herättää tunnetta. Tietyllä tapaa pitäisi paljastaa vääryyksiä. Just se, että onko urheilujournalismissa tyydytty liikaa liian vähään? Ei se ole ihan sattumaa, että urheilutoimitus on ollut eri toimituksissa sellainen naurun aihe, fanikulmaus menneinä vuosikymmeninä, koska ei ole ollut sellaista yhteiskunnallista kritiikkiä kuin muissa toimituksissa. (Timo Riihentupa.)

Vaikka Riihentuvan mielestä urheilujournalismistakin voi ammentaa oppeja, hän toivoo alan toimittajien keskittyvän vielä paremmin roolinsa vallan vahtikoirana. Fanikulmauksella hän tarkoittaa sitä, että moni urheilutoimittaja suhtautui ainakin aiemmin urheilutähtiin tai joukkueisiin fanimaisella otteella. Urheilutoimittaja saattoi olla urheilijan tai seuran kannattaja, ja se paistoi jutuista esille. Riihentupa kaipaisikin urheilujournalismiin enemmän kriittistä journalistista toimintaa.

4.7 Tarinallisuus ja uudenlaiset peliraportit ovat uudistaneet urheilujournalismia

Vaikka urheilutoimittajan ammatin tarpeellisuus toisinaan kyseenalaistetaan, haastateltavista kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että urheilutoimittajille on tarvetta jatkossakin. He pitivät tärkeänä sitä, että urheilusta juttuja tekevä toimittaja ymmärtää edes jollain tasolla urheilumaailmasta.

Useampi haastateltava näki, että lajin tai ylipäänsä urheilun tuntemus tekee urheilujutusta lähtökohtaisesti paremman. Lehtinen taas muistuttaa, että urheilujournalismissa on menty entistä enemmän tarinallisuuden suuntaan. Hän ei pidä kovin todennäköisenä sitä, että urheilusta kiinnostumaton toimittaja pystyisi kirjoittamaan kiinnostavia tarinoita.

No ei se varmaan välttämätöntä ole, mutta se ei ole kauhean todennäköistä, että molemmat asiat toteutuivat. Mutta siis jos on ihminen, joka ei vähää välitä urheilusta, mutta tekee siitä kiinnostavia tarinoita ja vähän eri lailla, niin mikä jottei, mutta semmoisia tyyppejä ei ihan joka päivä vastaan kävele. Niin, mun mielestä semmoisten juttujen löytäminen ja tekeminen on yksi hienoimmista asioista tässä ammatissa. Mutta niitähän on älyttömän hyvä pyrkiä löytämään, ja tota usein ne erikoistumisen asiat, joista puhuttiin, mahdollistaa tällaisen. Mutta siis tuohan on mielestä yksi siisteimmistä jutuista, joiden tietää menevän kiinnostavana läpi sekä hardcore-seuraajalle että sellaiselle, jota urheilu kiinnosta kuin vaan jääkiekon MM-finaalissa, jos Suomi pelaa. (Lauri Lehtinen.)

En sano, ettei toimituksen normaali uutistoimittaja pystyisi toteuttamaan urheilusta hyviä juttuja, mutta siinä herkemmin, kun asennoituu siihen, että teet uutistoimittajan uutisjuttuja, niin hyppääminen urheilukuplaan voi olla joskus vaikeata. Sitten toisin päin, jos esimerkiksi hyppääminen urheilutoimittajasta kotimaantoimittajaksi tai ulkomaantoimittajaksi, niin yhtä lailla semmoinen kuplasta hyppääminen kyllä mun mielestä näkyy siinä juttujen kirjoitusasussa, laadussa ja sisällössä. (Annastiina Lehtonen.)

Riihentupa puolestaan näkee, että urheilun sisällä on paljon sellaisia asioita, joihin ei tarvita urheiluymmärrystä. Ne voivat olla ihan muita kuin varsinaisia urheilullisia asioita. Hän toivoo, että urheiluosastot keskittyvät koronaviruksen jälkeen myös muuhun kuin varsinaiseen urheiluun.

Mutta sitten kun taas tekee urheilulehtimäisiä juttuja, niin kyllä nyt kuka tahansa voi tehdä jutun Ylen tekstiv:stä samalla tavalla kuin mä, vaikkei olisi koskaan käyttänyt sitä. Että ei nyt ihan aina tarvi olla. Riippuu siitä, mimmoisia juttuja lukee. Kyllä aika usein kuitenkin urheilujournalismi pyörii sen urheilun ympärillä. Että voisiko ne päivälehtiä pienemmät jutut, voisiko niissä olla enemmän sellaista yhteiskunnallista näkökulmaa? Että ymmärtää, miksi vaikka Nokian Koripojat meni konkurssiin, niin osaa hakea siihen muutakin näkökulmaa kuin sen pelkän urheilunäkökulman. (Timo Riihentupa.)

Taipaleen mielestä urheiluun keskittyviä toimittajia tarvitaan jatkossakin. Hän muistuttaa urheilun olevan vaativa osa-alue. Se vaatii tekijöiltään paljon. Hän jatkaa, että urheilutoimittajilla on sellaista, mitä muiden alojen toimittajilla ei välttämättä ole. Vaikka maakuntalehdissä toiminta muuttuu, urheilujournalismi muovautuu samalla.

Joo, henkilöjuttuja voi kirjoittaa kuka tahansa. Vaikka se kulttuuripuolen toimittaja, joka ei tiedä urheilusta mitään. Mutta siitä jää tietynlainen syvyys siitä jutusta tekemättä. Se ei ymmärrä kenties niitä kaikkia pikkuviittauksia. Se ei osaa yhdistää jotain lausahdusta johonkin aiemmin sanottuun. Se ei osaa kysyä niitä tarkentavia kysymyksiä. Vaikka jossain maakuntalehdessä tilanne muuttuu, en näe esimerkiksi järkevänä, että maakuntalehdissä olisi enää jatkossa niin kuin edellispäivän ottelusta mitenkään isoja raportteja sillä lailla, että olisivat vain raportteja. Vaan niissä pitää keskittyä erilaisiin juttukulmiin. Ei nykypäivänä ihmistä kiinnostaa enää se, mitä edellispäivänä on tapahtunut, vaan se haluaa lukea jotain syvällisempää, henkilökuvaa tai analyysia siitä, miksi asiat tapahtuu tai mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan. Ja urheilumaailmassa on sitten omat pikkujuttunsa, mitä varten urheilutoimittajan tehtävä on kertoa nämä asiat lukijalle. (Juuso Taipale.)

Vaikka tavallinen uutistoimittajakin voi kirjoittaa mielenkiintoisen urheilutarinan, useampi haastateltavista korosti urheilutoimittajien merkitystä. Koska urheilutoimittajat ovat niin syvällä urheilussa, edellytykset mielenkiintoiselle urheilujutulle ovat lähtökohtaisesti paremmat kuin sillä, joka ei ole ehtinyt paneutua urheilumaailmaan. Toisaalta Riihentupa nosti esiin, että urheiluun liittyy myös asioita, joihin ei tarvitse varsinaista lajiymmärrystä. Lehtinen ja Taipale muistuttivat sisältöjen muutoksesta. Urheilujournalismi on uudistunut, mistä kertovat esimerkiksi koko ajan lisääntynyt tarinan-kerronta sekä uudentyylliset otteluraportit.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

On aika tarkastella sitä, millaisia päätelmiä haastateltavien vastauksista voi vetää. Toki ensi alkuun on muistettava, että neljän nuoren polven urheilutoimittajan näkemykset eivät kerro koko kuvaa siitä, millaisena urheilutoimittajan lajituntemus nähdään. Jos olisin päätenyt neljään vanhemman polven toimittajaan, ajatukset olisivat saattaneet olla toisenlaisia. Silti uskon, että haastateltavieni vastaukset antavat edes jonkinlaista osviittaa siitä, millaisena nuoret urheilutoimittajat lajituntemuksen näkevät.

Huomionarvoisin seikka liittyy urheilutoimittajan monipuolisuuteen. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että urheilulajeista puhuttaessa tärkeintä on monipuolinen lajituntemus. Lähtökohtaisesti ottaen urheilutoimittajan on hyvä ymmärtää useasta lajista muutaman erikoistumislajin sijaan. Yleinen ajatus on, että laaja-alainen urheilutuntemus avaa enemmän ovia työelämään kuin yhteen tai muutamaan lajiin erikoistuminen.

Toisaalta osa haastettavista piti jonkin lajin erikoitumista arvostettavana asiana. Vastauksista kävi ilmi, että erikoistuminen perinteisten medioiden urheiluosastoilla on mahdollista, joskin ei kovin todennäköistä. Mielenkiintoisin asia oli se, että vaikka joukossa oli kaksi yhteen tai kahteen lajiin enemmän suuntautunutta toimittajaa, molemmat puhuivat vahvasti monialaisuuden puolesta. Tosin molempien nykyinen työnkuva urheilutoimittajana on hyvin yleisluontoinen, joten näkemykset ovat ymmärrettäviä.

Tuloksista nousi selkeästi esiin myös toinen näkyvä havainto. Timo Riihentupa muistutti useamassa vastauksessaan samasta asiasta: työpaikan vaikutuksesta. Esimerkiksi lajituntemuksen hyödyntämiseen urheilutoimittajan työssä vaikuttaa oleellisesti se, millaisessa urheilumediassa työskentelee. Esimerkiksi maakuntalehden urheilutoimittajan on osattava tehdä juttua miltei lajista kuin lajista. Varsinkin kun tehdään otteluraporttia seuraavan päivän lehteen, palloilupelistä joutuu väkisinkin tuomaan esiin muutakin kuin pelkän vanhan tuloksen. Hän ei myöskään osannut tarkalleen ottaen sanoa, suuntautuvatko nuoret ja vanhemmat toimittajat selkeästi joihinkin lajeihin, vaan uskoi tähänkin vaikuttavan sen, työskenteleekö iltapäivälehdessä vai maakuntalehdessä. Toisaalta iltapäivälehtien toimittajat muistuttivat, että monipuolista urheilutuntemusta tarvitsee yhtä lailla iltapäivälehtien verkkopainotteisessa työssä.

Erityisen mielenkiintoista oli se, mitä jonkun lajin asiantuntemus pitää sisällään. Monen mielestä asiantuntemusta on se, että urheilutoimittaja tietää ja tapaa laji-ihmisiä. Jos on lajituntemusta, on tärkeää tuottaa itse materiaalia eikä esimerkiksi vain kääntää ulkomaalaisia tekstejä suomeksi. Omaa urheilutaustaa ei taas pidetty kovinkaan tarpeellisena. Lisäksi asiantuntemuksen nähtiin sisältävän syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä. Urheilutoimittajan pitää osata nähdä tuloksien taakse sekä osata kertoa, miten tai miksi jossain lajissa tapahtui niin kuin tapahtui.

Lehtinen puhui siitä, miten oleellista urheilutoimittajan työssä on tietynlainen perspektiivi. Urheilussa tapahtuvat asiat ilmiöt ja pitäisi osata laittaa oikeisiin mittasuhteisiin. Tässä mielessä syvälliselle ja laaja-alaiselle urheilutuntemukselle on käyttöä. On oivallettava, mikä on missäkin lajissa merkittävää ja mikä ei. Tai on ymmärrettävä, että minkä takia jonkun urheilijan sijoitus on merkittävää ja miksi taas ei. Lehtinen toi kiinnostavasti esille sen, että yleisesti ottaen vanhemman polven urheilutoimittajilla on todella hyvä perspektiivi, mutta taas nuorilla urheilutoimittajilla on tässä paljon parantamisen varaa.

5.1 Urheilukäsitys laajenee maakuntalehtien urheiluosastoilla

Hieman vähemmän yllättäen vastauksista nousi esiin monen nuoren urheilutoimittajan intohimoinen kiinnostus jääkiekkoa kohtaan. Jääkiekkoymmärrystä pidettiin tärkeänä, sillä lajin asema ja suosio on Suomessa erittäin vahva. Ylipäänsä monessa vastauksessa sivuttiin jääkiekon tärkeyttä. Vanhemman polven urheilutoimittajilla on puolestaan paljon osaamista esimerkiksi hiihdon ja yleisurheilun kaltaisista suomalaisista perinnelajeista. Lehtisen vastauksesta oli havaittavissa, että jotkut nuoret urheilutoimittajat saattavat suhtautua perinteisiin yksilölajeihin vähätellen, mutta hän muistutti, että näistä lajeista on hyvä tietää jatkossakin.

Kaikki allekirjoittivat sen, että elektroninen urheilu on se kehittyvä laji, josta nuoren urheilutoimittajan ei olisi pahitteeksi ymmärtää. Toisaalta esiin nousi toive siitä, että e-urheiluun suuntautuvalla toimittajalla olisi ymmärrystä niin sanotusta perinteisestä urheilusta. Lisäksi e-urheilujuttuihin kaitettiin lisää kriittistä journalistista otetta.

Tämän vuosituhannen aikana urheilun mediakenttään on ilmestynyt erilaisia urheilun verkkosivuja, jotka ovat pääsääntöisesti keskittyneet jääkiekkoon tai jalkapalloon. Haastateltavat eivät kuitenkaan kokeneet monipuolisen urheilutuntemuksen kannalta olevan ongelmallista, että perinteisen

median urheiluosastolle hyppäävä toimittaja on tehnyt aiemmin juttuja vain yhdestä lajista, kuten Jatkoajalla jääkiekosta. He pitivät oleellisimpana tekijänä sitä journalistista käytännön kokemusta, jota esimerkiksi Jatkoajan riveissä saa runsaasti.

Useampi haastateltavista näki, että lajituntemus monipuolistuu viimeistään silloin, jos ja kun nuori urheilutoimittaja pääsee maakuntalehden urheilutoimitukseen esimerkiksi kesätöihin. Vastauksista oli havaittavissa, että maakuntalehden urheiluosastot ovat ihanteellisia paikkoja monipuolisen käytännön tekemisen kannalta. Voikin ajatella, että monipuolinen urheilutuntemus on turvattuna jatkossakin.

5.2 Urheilutoimittajia tarvitaan jatkossakin

Haastateltavien mielestä urheilutoimittajille on tilausta tulevaisuudessakin. Urheilun nähdään vaativaan tekijöiltään paljon, ja urheilutoimittajat ovat niin hyvin syvällä urheilumaailmassa, että he osaavat kaivaa olennaisen ja mielenkiintoisen tiedon esiin. Muun muassa Taipale kuvaa tilannetta hyvin toteamalla, että urheilumaailmassa on omat nyanssinsa, jotka urheilutoimittajien tulee osata välittää kuluttajille.

Toisaalta Riihentupa taas kaipaisi suomalaiseseen urheilujournalismiin monia yhteiskuntaa käsitteleviä urheilujuttuja koronakriisin jälkeen. Vaikka urheilutoimittajienkin tulevaisuuteenkin liittyy epävarmuustekijöitä, vastauksista paistoi esiin optimismi urheiluosastojen säilymistä kohtaan. Haastateltavat kokivat tarinankerronnallisuuden ja uudenlaisten otteluraporttien vieneen urheilujournalismia mielenkiintoisempaan suuntaan.

Vaikka moni listasi lajituntemuksen ohella monen muunkin tekijän olevan urheilutoimittajan ammatissa olennaista, silti substanssiosaamista pidettiin arvossa. Urheilulajien ymmärtäminen on tärkeä osa urheilutoimittajan työnkuvaa. Nuoren urheilutoimittajan kannattaa sekä seurata että ymmärtää urheilua mahdollisimman laaja-alaisesti. Pienistäkin lajeista kannattaisi tietää edes säännöt.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön keskeinen tavoite oli tutkia, mikä on lajituntemuksen merkitys urheilutoimittajan työssä nyt ja tulevaisuudessa. Halusin tietää, millaisia ajatuksia nuorilla urheilutoimittajilla on urheilulajeista osana urheilutoimittajan työtä. Erityisesti minua kiinnosti se, kumpaa valitsemani haastateltavat arvostat enemmän, yhteen tai muutamaaan urheilulajiin erikoistumista vai laaja-alaista urheilun ymmärrystä.

Vaikka tietynlaista erikoisosaamista pidettiin arvossa, silti jokainen palasi puheissaan useampaan otteeseen monipuolisuuteen. Haastattelemani urheilutoimittajat arvostavat sitä, että urheilutoimittaja ymmärtää mahdollisimman monesta lajista edes jotain. Se, että osaa nähdä ympäröivää urheilumaailmaa mahdollisimman laaja-alaisesti parantaa työllistymisnäkyviä.

Osan mielestä urheilutoimittajalla kannattaa olla yksi tai useampi erityisen vahva laji, jonka kylkeen kannattaa hankkia perusymmärrystä muista lajeista. Koen löytäväni itseni kyseisestä mallista, sillä minulla on kaksi erittäin vahvaa lajia, mutta minulla on myös monipuolinen käsitys monista kesä- ja talviurheilulajista. Koen enemmän, että urheilutoimittajan ammattinimike velvoittaa seuraamaan mahdollisimman montaa lajia. Haastateltavien vastaukset vahvistivat tätä ajatusta. Yleisesti ottaen substanssiosaamista pidettiin urheilutoimittajan työssä tärkeänä. Urheilutoimittajan on oltava perillä siitä, mistä urheilu pitkälti koostuu: urheilulajeista.

Se, millä tasolla monesta urheilulajista pitää uutisoida, liittyy hyvin Lehtisen mainitsemaan perspektiiviin. Urheilutoimittajan työssä ei aina riitä se, että osaa kertoa vain itsestäänselvyyksiä, vaan pitää nähdä tuloksia syvemmälle. Esimerkiksi ymmärtää sen olevan kova juttu, että nuori suomalaispelaaja nousee tenniksen maailmanlistalla sadan parhaan joukkoon tai että suomalainen pöytätennispelaaja etenee kesäolympialaisiin. Puolestaan formula ykkösissä Valtteri Bottaksen yhdeksäs sija erittäin kilpailukykyisellä autolla on hyvin todennäköisesti pettymys. On siis tärkeää ymmärtää tietynlainen kokonaiskuva, minkä Lehtinen sekä muutkin haastateltavat toivat esille.

Käytän opinnäytetyöni nimessä termiä jääkiekkoanalyytikko. Mielestäni se on perusteltua, sillä haastateltavien vastaukset tukevat käsitystä jääkiekon merkittävästä asemasta suomalaisessa urheilujournalismissa. Osa haastateltavista puhui siitä, että jääkiekon suosio johtuen jokaisen urheilutoimittajan pitäisi tietää jääkiekosta sekä osata kirjoittaa siitä. Lisäksi esiin nousi se, että usein

urheilutoimittaja erikoistuu jääkiekkoon. Jääkiekosta puhuttiin usean teeman kohdalla, joten mielestäni onkin perusteltua käyttää urheilutoimittajan erikoistumisen esimerkkilajina juuri jääkiekkoa. Urheilun moniosaaja puolestaan tarkoittaa sitä, että ymmärtää monesta urheilulajista sekä osaa myös uutisoida niistä hyvin monipuolisesti.

Haastateltavilta opin uusia asioita. Olen itse suhtautunut erinäisiin urheilun verkkosivuihin skeptisesti juuri niiden yksipuolisen lajiskaalan takia. Haastateltavien kautta ymmärsin kuitenkin paremmin sen, miksi esimerkiksi Jatkoaikaa kehutaan usein siitä, miten hyvä kehityspaikka se on nuorille urheilutoimittajille tai muille journalistin aluille. Toisaalta viimeistään maakuntalehtien kesätyöpestit pitävät huolen siitä, ettei urheilukäsitys jää liian yksipuoliselle tasolle.

Tätä opinnäytetyön aihetta oli kaikin puolin antoisa toteuttaa. Kun otin haastateltaviin yhteyttä, he kaikki kehuivat aihetta mielenkiintoiseksi. Mielestäni onnistuin hyvin haastattelurungon rakentamisessa, vaikka siitä saattoikin tulla hieman pitkä. Oli mielenkiintoista kuulla jokaisen haastateltavan näkemyksiä urheilutoimittajan lajituntemuksesta sekä urheilujournalismista ylipäätään.

Vaikka olen kaikinensa tyytyväinen lopputulokseen, joitain asioita olisi voinut miettiä toisella tavalla. Yhdeksi haastateltavaksi olisi tietysti voinut ottaa esimerkiksi Yle Urheilun tai MTV Sportin urheilutoimittajan. Moni urheilutoimittajista tekee verkon lisäksi myös urheilun televisiotoimittajan töitä. Toisaalta en koe, että televisiopuolen urheilutoimittaja olisi tuonut tähän työhön hirveästi lisäarvoa. Itse olen suuntautunut kirjoittavaksi toimittajaksi, joten halusin pääsiallisesti kirjoittavia urheilutoimittajia. Tulevaisuudessa tätä työtä voisi laajentaa haastatteleamalla urheilun verkkosivuilla työskenteleviä urheilutoimittajia. Esimerkiksi Jatkoajan riveistä löytyy varmasti sellaisia urheilutoimittajia, jotka ovat hiljattain aloittaneet urheilusta kirjoittamisen. Voisi olla mielenkiintoista kuulla, mitä tällaiset uransa alussa olevat urheilutoimittajat tuumivat lajituntemuksesta.

LÄHTEET

Airaksinen, S. 2016. Urheiluseurojen talutusnuorassa? Suomenkielisten 5–7-päiväisten paikallisia maakuntalehtien urheilutoimittajien näkemyksiä kriittisyydestä. Tampereen yliopisto. Viestinnän, median ja teatterin yksikkö. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 5.5.2020 <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100465/GRADU-1484131454.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Boyle, R. 2006. Sports Journalism Context and Issues. London: Sage Publications.

Heinilä, K. 2000. Mikä on urheilun viihteellinen merkitys? Teoksessa Mari Miettinen (toim.) Haasteena huomisen hyvinvointi – Miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissätiö (LIKES). 287–307.

Heinilä, K. 2000. Millainen rooli urheilujournalismilla on yhteiskunnassa? Teoksessa Mari Miettinen (toim.) Haasteena huomisen hyvinvointi – Miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissätiö (LIKES). 273–284.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Honkonen, M. 2019. Kasvukipuja. Journalisti. Viitattu 5.2.2020. <https://www.journalisti.fi/artikkelit/2019/1/kasvukipuja/>.

Holma, J. & Laine, S. 2020. Nooralotta Nezirin mielestä WA:n päätös olympiakarsinnan keskeyttämisestä joulukuulle asti on liian raju ja rankaisee joitain urheilijoita. Yle. Viitattu 22.5.2020. <https://yle.fi/urheilu/3-11299274>.

Hujanen, E. 2014. Sinun kanssasi, tähtilukija! Teoksessa Virtapohja, K. (toim.) Journalismi ajassa Professori Raimo Salokankaan juhlakirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, viestintätieteiden laitos. 50–60.

Huovila, T. 2005. Toimittaja – tiedon etsijä ja vaikuttaja. Helsinki: WSOY.

Innanen, T. 2018. Suomalaista tennisvalmentajaa epäillään alaikäisen pelaajan seksuaalisesta hyväksikäytöstä. MTV Uutiset. Viitattu 5.5.2020. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/suomalaista-tennisvalmentajaa-epaillaan-alaikaisen-pelaajan-seksuaalisesta-hyvakskaytosta/7110000#qs.69tjra>.

Jatko aika. Tietoa Jatkoajasta. Viitattu 15.3.2020. <https://www.jatko aika.com/tietoa-jatkoajasta>.

Jyrkiäinen, J. 2008. Journalistit muuttuvassa mediassa. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Tutkimus. Viitattu 13.3.2020. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/65349/978-951-44-7385-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Koljonen, K. 2000. Asiamiesten selostuksista ammattilaisten analyysiin. Helsingin Sanomien urheilujournalismi vuosina 1973–1998. Pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.

Lehtonen, P. 2013. Itsensä markkinoijat. Nuorten journalistien urapolut ja yksilöllistyvä työelämä. Tampereen yliopisto. Tutkimus. Viitattu 5.5.2020. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100721/Lehtonen_Itsensa_markkinoijat.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Lempinen, M. 2018. Maajoukkuevalmentaja Pasi Mustonen lataa painavaa tekstiä jääkiekon epäkohdasta: ”Jonkun on ensin kuoltava”. Ilta-Sanomat. Viitattu 15.3.2020. <https://www.is.fi/jaa-kiekko/art-2000005796865.html>.

Liski, J. 2020. Lehdistön ensimmäiset korona – yt:t Turun Sanomissa – yhtiö varautuu mittaviin lomautuksiin. Journalisti. Viitattu 8.5.2020. <https://www.journalisti.fi/ajankohtaiset/lehdiston-ensimmais-et-korona-yt-t-turun-sanomissa-lehti-varautuu-lomautuksiin/>.

Myllyaho, M. 2019. Ovatko urheilutähdet ympäristöriskillisiä vai voivatko he pelastaa planeetan? Talviurheilu kuolee Suomestakin, jos nyt ei herätä. Yle. Viitattu 15.3.2020 <https://yle.fi/urheilu/3-10619199>.

Niemeläinen, J. 2020. Nooralotta Neziri purskahti itkuun, Annimari Korte pettyi rajusti – Suomalais-aiturit olisivat taistelleet mitaleista: ”EM-kisojen peruminen satuttaa”. Yle. Viitattu 5.5.2020 <https://yle.fi/urheilu/3-11320953>.

Perttilä, J. 2016. Verkkotoimittajan työ: arvot, vaaditut ominaisuudet ja journalistinen työprosessi – case Yle Urheilu. Kauppakorkeakoulu Aalto-yliopisto. Johtamisen laitos. Maisterin tutkinnon tutkielma. Viitattu 15.3.2020 http://epub.lib.aalto.fi/ethesis/pdf/14353/hse_ethesis_14353.pdf.

Pänkäläinen, S. 1998. Suomalainen Urheilujournalismi. Liikuntatieteellisen seuran impulssi XV. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura.

Pänkäläinen, S. 1998. Urheilujournalismiko kriiikitöntä? Teoksessa Perko, T. & Salokangas, R. (toim.) Kymmenen kysymystä journalismista. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy. 161–181.

Rahkonen, J. 2002. Myllylästä Muhleggiin – Miten doping muutti sanomalehtien urheilujournalismia. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Journalistiikan Pro gradu -tutkielma. Viitattu 15.3.2020. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/8581/jrahko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Raunio, A. 2019. Freelancer – Ilman ei pärjää, mutta maksaakaan ei voi. Freelance-toimittajien käyttö suomalaisissa urheilutoimituksissa uusien mediamarkkinoiden puristuksissa. Jyväskylän yliopisto. Kieli- ja viestintätieteiden laitos. Journalistiikan kandidaatintutkielma. Viitattu 5.5.2020 <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/62827/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201902181530.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Saarinen, J. 2019. "Olisi ehkä helpompi, jos sä tappaisit ittes" – entiset valmennettavat kertovat menestyneen suomalaisvalmentajan nöyryyttävästä ja alistavasta käytöksestä sekä vuosia jatkuneesta henkisestä väkivallasta. Yle. Viitattu 5.5.2020. <https://yle.fi/urheilu/3-11164048>.

Seppänen, J. & Väliaverronen, E. 2012. Mediayhteiskunta. Tampere: Vastapaino.

Steen, R. 2015. Sports journalism. A Multimedia Primer. London and New York: Routledge.

Stubin, T. 2019. Qatarin jättimäinen MM-kisaprojekti vaatinut jopa tuhansia orjuutettuja kuolonuhreja – Huuhkajien Riku Riski kieltäytyi pelaamasta vuoden 2022 MM-kisojen isännän maaperällä. Aamulehti. Viitattu 15.3.2020. <https://www.aamulehti.fi/a/201391797>.

Vehkoo, J. 2011. Painokoneet seis! Kertomuksia uuden journalismin ajasta. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Vesander, L. 2020. Kommentti: Poliitikot ottivat koronakriisin keskellä Urheiluruudun keppihevosekseen – katsojaluvut räjäyttävät kritiikin atomeiksi. Ilta-Sanomat. Viitattu 22.5.2020. <https://www.is.fi/muutlajit/art-2000006504029.html>.

Virtapohja, K. 1998. Sankareiden salaisuudet – Journalistinen draama suomalaista urheilusankaria synnyttämässä. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Vuorinen, S. 2007. Kohti koko kansan urheilujournalismia. Sanomalehtien urheilutoimitusten esimiehet urheilujournalismin kehittäjinä. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 15.3.2020. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/78045/gradu01856.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Väliverronen, E. 2009. Journalismi murroksessa. Helsinki: Gaudeamus.

AINEISTOT

Lehtinen, L. 2020. Urheilutoimittaja, Aamulehti. Haastattelu 20.4.2020. Tekijän hallussa.

Lehtonen, A. 2020. Toimittaja/urheilutoimittaja Ilta-Sanomat. Haastattelu 19.4.2020. Tekijän hallussa.

Riihentupa, T. 2020. Urheilutoimittaja, Urheilulehti. Haastattelu 17.4.2020. Tekijän hallussa.

Taipale, J. 2020. Urheilutoimittaja, Iltalehti. Haastattelu 16.4.2020. Tekijän hallussa.

Oma tausta:

- Nimi, ikä, työpaikka, koulutus?
- Miten päädyit työpaikkaasi?
- Onko sinulla joitain vahvoja urheilulajeja, joita hyödynnät työssäsi?
- Millaisia juttuja yleensä teet?

Urheilulajeihin erikoistuminen:

- Urheilujournalismi on yksi journalismin alalajeista, mutta sen sisälläkin voi erikoistua yhteen tai useampaan urheilulajiin. Pidätkö tärkeänä, että urheilutoimittaja on erikoistunut johonkin tai joihin lajeihin erottuakseen muista? Miksi pidät?/Miksi et?
- Mistä jonkin lajin asiantuntemus koostuu?
- Miten lajituntemusta voi ylläpitää ja kehittää?

Urheilutoimittajan monipuolisuus:

- Kun puhutaan urheilutoimittajasta, sen ammattinimikkeen voisi ajatella kattavan urheilun koko kirjon. Miksi urheilutoimittajan olisi hyvä ymmärtää monesta lajista sekä uutisoida niistä monipuolisesti?
- Millaista sen monipuolisen lajiosaamisen pitäisi olla?
- Miten laajasti urheilutoimittajan pitäisi seurata urheilua?

Urheilutoimittajien suhde urheilulajeihin:

- Suuntautuvatko nuoret urheilutoimittajat mielestäsi enemmän joihinkin tiettyihin lajeihin selvästi enemmän mitä vanhemmat urheilutoimittajat? Mistä se johtuu?
- Monet urheilun verkkojulkaisut voivat olla hyviä kehitysalustoja uransa alussa oleville urheilutoimittajille. Monet näistä verkkojulkaisuista ovat kuitenkin jääkiekko- tai jalkapallopainotteisia. Voiko tässä olla myös uhkatekijöitä urheilujournalismin kannalta, kun on tehnyt aiemmin juttuja lähinnä tietyistä lajeista?
- Mitkä ovat tällaisten sivustojen keskeisimmät hyödyt nuoren urheilutoimittajan kehityksen kannalta?
- Mistä lajiosaamisesta Suomessa on mielestäsi nyt pula? Mitä lajeja urheilutoimittajan olisi tulevaisuudessa hyvä hallita?

Urheilutoimittajan osaaminen:

- Mikä on urheilutoimittajan työssä olennaisinta?
- Onko urheilutoimittajalle edes välttämätöntä olla perillä urheilusta?